

M. Irod. O.

6047

KIS DÓZIS TÁRCZÁI

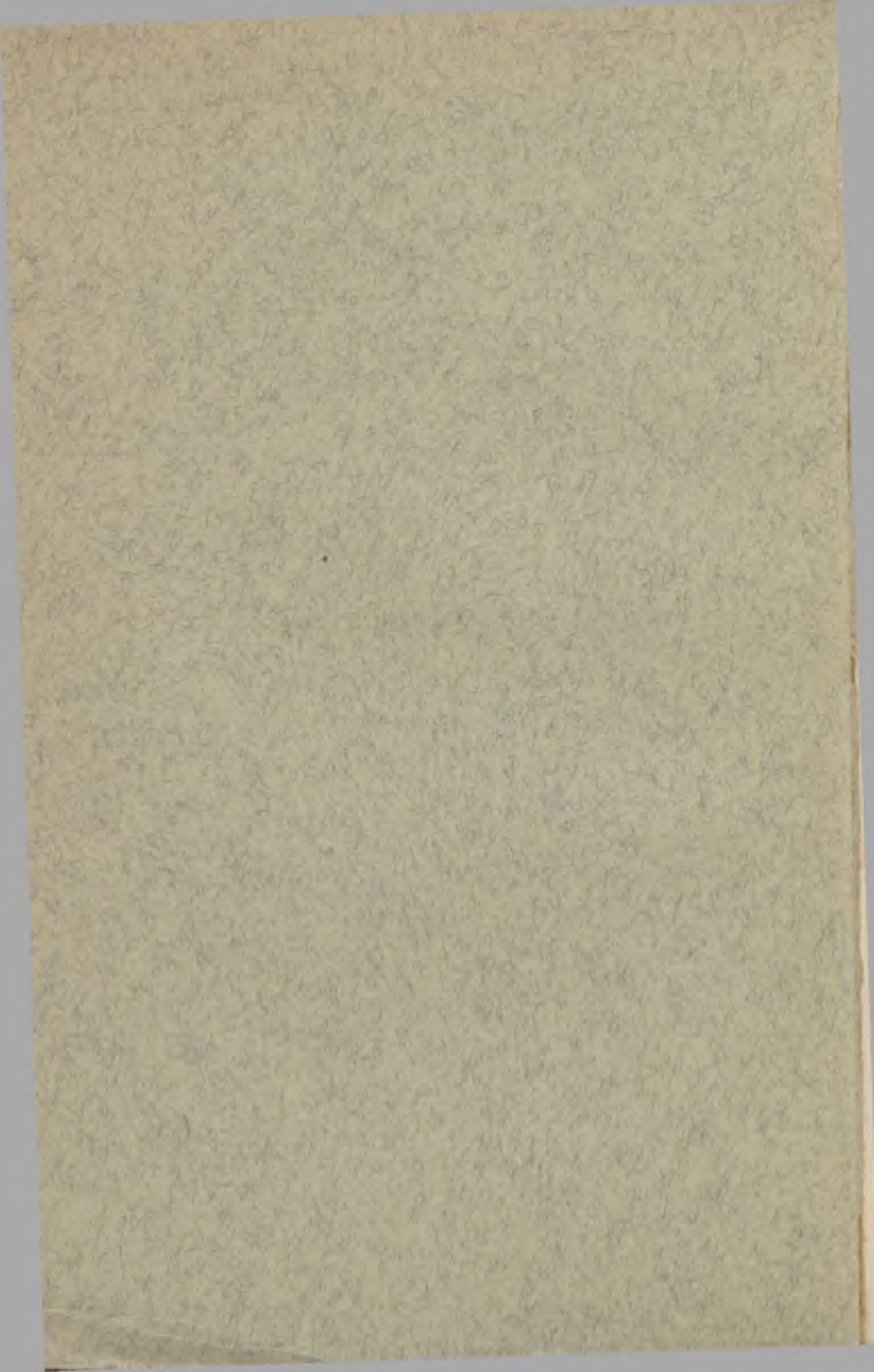
VALAMIKOR IRTA

GEBHARDT FERENCZ dr.

BUDAPEST

1908

Köteles példány
FRANKLIN-TÁRSULAT

889423

VK →

KIS DÓZIS TÁRCZÁI

VALAMIKOR IRTA

GEBHARDT FERENCZ dr.

BUDAPEST

1908

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

ELŐSZÓ.

Tárczairói működésemet leleplezéssel kezdtem : a régen megszűnt «Szekszárd Vidéke» czimű lap volt irói küzdelmeimnek színtere.

Én is hittem diák koromban, mint annyian előttem s még utánnam is sokan, hogy irói tehetség lakozik bennem. Nagy ambícióval irtam a tárczákat s minden áron *Sipulusz* akartam lenni!

Sok-sok tárczát irtam és én fájjalom legjobban, hogy igen sokat nem találok már meg, mert most 15—20 év mulva igazán kedves emlékek nekem.

Ne vegye tehát rossz néven az, a kinek véletlenül a kezébe kerül e kis könyvem, hogy boszankodik, mert igazán nem terjesztésre szántam, mivel hogy a babérnélküli szakirodalomra

adtam magam s csak azért nyomattam ki, hogy a teljes mulandóságtól megmentsem őket.

Bocsánatot kér az olvasótól s semmi elismerést nem vár a szerző, a ki «Kis Dózis» álnéven próbált «Sipulusz utánzó» lenni.

A «SZERELEM ÉS SZENVEDÉS» KEZTYÚS BOLTBAN.

(Igaz történet.)

Juniusi langyos fuvalmak ingaták a margitszigeti fák zöld leveleit, mikor én igen kedves, 21 tagból álló vidám társaság egy hölgy tagjával, meglehetősen gyors ütemben sétálva haladtam előre, a mélabus vadgesztenye fák árnya alatt.

Helyenkint meg-megálltunk: várva a nagy messzeségben hátul maradt mamák lassu előnyomulását s bámulva a festői látványt, mely a Duna mentén időközönként szemeink elé tárult.

A nap éppen lemenőben volt; bíborpirosra festették a sugarak a nyugati tájat; az utolsó sugár pedig éppen az ó-budai Freund-féle rugyanta gyár kéményét aranyozta be.

— Tetszik Nagysádnak a lenyugvó nap? kérdem én.

— Nem annyira, mint a felkelő hold! — mondja ő.

— Miért nem? kérdem én.

— Azért! mondja ő.

— Miért, — azért? mondom én.

— Azért, mert a nap nappal «graszszál», a hold pedig éjjel «dominál», mondja ő.

— S magácska jobban szereti az éjjelt?

Igen; felelé: mikor oly édesen el lehet merengeni éjjel a hold sugarán, a fényes csillagokon s tudja mikor az ezüstszinű hold halovány sugara a fákon fátyolként átrezeg . . . akkor megtelik az ember lelke bűvös vágygyal s az egeken túl messze-messze Tündérországba vágyódik és ott . . .

Ez ideális diskurzust egy még nem recipiált, pereczáruló polgártárs zavará meg, ki az ő szokott monoton «krajczár egy darab» jeliségével tovasurrant mellettünk.

Hangosan felkaczagtunk mindketten.

— Nagysád, szereti a pereczet? . . . ő nem, felel.

De igaz, hol is hagytuk el: s ott . . .

A tündérországról jut eszembe, szólott rövid gondolkodás után a kisasszony, hogy multkor elmentünk a mamával egy zsidó-utcai keztyüs boltba s vettünk három pár keztyüt.

— Ugy-e, ez nevetséges egy kissé, de várjon csak . . .

Haza érkeve, a keztyük kicsomagolásához fogtam.

A hat-hét pár keztyü (mert vagy négy párt tisztítottunk is) ujságpapírosba volt becsomagolva s vörös-fehér-zöldszinű spagéttal való körülkötve (mit a mama gyűjteni szokott).

Óvatosan nyitottam fel a csomót, nehogy valamiképen el kelljen vágnom.

A mint így babrálok, szemembe ötlenek a

papircsomagon a következő szavak: A szerelem és szenvedés. Persze engem, mint ideális természetű leányt, igen érdekel az ilyesmi; azonnal levágtam a spagátot s hozzáfogtam a cikk olvasásához.

Nos kérem s mi a tartalma annak a cikknek? . . . kérdém,

Hja! ott nagyon szép dolgok vannak ám leírva, az egész a tündérek országában történik. Ha érdekli, elmondom. Ugy-e, nem nevet ki?

A tündérkirálynő magához hivatja szolgáját, a szellőt s megparancsolja neki, hogy hívja össze a tündéreket. A tündérek megjelennek királynéjuk előtt, ki meghagyja, hogy menjenek le a földre és vegyüljenek az emberek közé.

Mindegyik tündér megtalálja a maga utitársát: Szorgalom a Gazdagsággal, Dicsőség a Büszkeséggel megy stb., csak a Szerelemnek nincsen még párja; ekkor a tündérkirályné elővarázsolja a Szerelem tündérjét és az új tündér a Szerelemmel száll le a földre. — Azóta van az, hogy a szerelem szenvedéssel jár.

— Ugy-e szép? kérdé önagsága.

Én természetesen a dicsérethalmazok özönét zengettem a történetre.

Ezalatt az idő már «hazamenésre» járt; az egész társaság összeverődött; én hölgyemmel az ideális diskurzusból a prózai időjárás viszonyokra tértem át. Az időjárás viszonyok megbeszélése közben hajóra szálltunk s csakhamar Budapestre értünk, hol azután a hölgyek hazakísérése után Baku és Piccolo barátaimmal a jól megérdemelt vacsora elköltéséhez ültünk. Va-

csora után természetesen kávéházba mentünk, hol «vanília, eper, csokoládé, citrom, ananász» jelszóval fogadott bennünket a jóra való ifjú kávéházi tisztviselő (XXI. rangosztály).

Mind a hárman azért is nem fagyaltot, hanem piccolo kapuczinert rendeltünk. Az újságok olvasásához láttunk, nekem természetesen azonnal a «Szekszárd Vidéké»-t nyomták kezembe. Mohón fogtam hozzá «kis bőgős» kedvelt báli és majálisi tudósító úr, físz-mollban megírt, üveghangokban bővelkedő, «paprikás hallével» felerezett zengzetes cikkének olvasásához. Hogy is ne, mikor a jelenlevők lisztája, a majális kies helye, de meg a paprikás hal is mind oly kedvesek előítem.

Az egész délutánon át «Szerelem és Szenvedéssel» tele beszélt fejem már egyszer otthoni hírek után vágyakozott, mikor a tárczarovatban megpillantom ismét a szerencsétlen «Szerelem és Szenvedést!» . . .

Már most csak azért is elolvasom, gondolám magamban . . .

Szentül meg voltam győződve, hogy az én kisasszonyom keztyüi a «Szekszárd Vidéké»-vel voltak bepakolva.

Magamhoz szólitam rögtön az egyik kávéházi tisztviselőt.

— Mikor jött ez az újság?

— Ma jött! kéremaéssan!

Föl nem foghattam, hogy kerülhetett a lap multkor a keztyüs boltba, mikor csak ma jött ide. Vagy talán a keztyüs egy héttel előbb kapta a lapot, mint a kávéház? . . . Hisz ez lehetet-

len! — Hogy pedig a kisasszony nem járhatja a «Szekszárd Vidékét», azt nagyon jól tudtam — lévén ő somogyi.

Nem hihettem mást, mint hogy becsapott a kis hamis, azzal a keztyüs históriával.

No de várj! gondoltam magamban. Te erényhirdető, ki mindig iparkodsz valakit hazugságon csipni, majd meglakolsz most! . . .

Magánlakásomba hazatérve, lefeküdtem s aludtam, de nem álmodtam semmit . . .

Másnap délután félhatkor elmentem X. kisasszonyékhoz, kérdőre vonni őt. Erősen kutattam az összefüggést a «Szerelm és Szenvedés» és a keztyüs-bolt között.

A kisasszony nagyon sokat nevetett s különösen mulattatta az, hogy én föllentésen akarom csipni. Sok kérdés után kezembe nyomta az ujságpapírost a keztyűkkel együtt. Ezeket olvastam: A «Budapesti Ujság» eredeti tárczája «Szerelm és Szenvedés», aláírva nem «Ételka», hanem más valaki, kinek nevét a feledés homálya s leple borítja immár. Vajjon ki gondolta ki először e szép tündérmesét?

A KÉNYTELEN HUMANIZMUS.

Hogy minő haszna van a bajusznak, azt eddig senki sem tudta bebizonyítani; de hogy nagyon sok bajuszt viselő úr, esetleg hölgy, már számtalan esetben kikelt ezen orra alatt kinövő, illetőleg kitolakodó ecsetszerű dolog ellen, az való tény. Mikor a leves-evéshez lát a bajuszos s egy-egy szál bajuszt metélt helyett megrág, mikor zimankós téli időben jégcsapok keletkeznek a bajusz szálain, mikor sonkás-zsemlye evésnél beleharap valaki saját bajuszába, mindannyiszor fölösleges s boszantó körülménynek tartják a bajuszosok a bajuszt. De azért nincs boldogtalanabb ember, mint a kinek nincs bajusza.

Úgy látszik, hogy a férfasság ezen látható jele is kizárólag a hölgyek ajkainak izgatására szolgál: mert a hölgyeknek rendszerint tetszik a szép s u. n. jó bajusz.

Nem célunk a bajusztól, ezen hatását tekintve, értekezni, itt csak egy jó urról lesz szó, a kinek bajusza volt s van is, pedig jó nagy.

Lenkey Ede uram nagyon jó ember: ha halálos ellenségei volnának is, azok sem állíthatnák az ellenkezőt; igaz, hogy régen eljátszotta már

gyermekjátékait, de azért izgékony-mozgékony, fiatalos, üde; fess tánczos, különösen a kreuzpolkát kezeli ihletszerű finom látványossággal s balett-mesterszerű ügyességgel. Egyáltalában fess, kedves s jó ember! Egyik fő ékessége: a szabályos orra alatt kétoldalt kiszögélő bajusza, mely a hölgyek őszinte nyilatkozata szerint bizonyos *hivánatos frivolsággal*, mint egy meggörbült szög, csucsban végződik.

*

Hajón-e, vagy vasuton, biztosan nem tudom, tény az, hogy Lenkey uram Budapestre utazott bevásárlásait megtenni, illetőleg a nagy világban kissé szétekintgetni. Vásárolt mindenfélét: ingeket, gallérokat, nyakkendőket, cipőt, ruhát, kalapot, esernyőt, botot, gombokat, stb. s egy *mentschikoff* kabátot, szét is nézett a nagy világba, meg *bele* is az utcán sétáló szép hölgyek tüzet lövelő szemeibe, ment czirkuszba, színházba, *gőzfürdőt* is vett naponkint.

Az akció reakciót szül: a három ropogós százaz, mit Lenkey uram magával felhozott, fogyatkozásban volt.

Vagy három-négy napja lehetett már Pesten Lenkey Ede uram, mikor a fogyatkozást észrevelte: jó utoljára egy gőzfürdő, este orpheum, azután «hajde» haza: így tépelődött magában.

Lenkey Ede, Rózsa Ferencz és Gereblyéssy Ferencz urak találkozása a Császárfürdőben szivélyes volt s igen barátságos; csak Lenkey uram késett el egy kissé a *találkáról*, de hisz ez nem volt valami nagy baj, mert még alig

volt kilencz óra — csak az ideges Rózsa tüzte már ki a zár-perczeket: ha Lenkey nem jön még három percz mulva, ő nem vár tovább — szólt reggeli hangulattal. Ekkor robogott be a fürdő udvarába Lenkey daliás alakja.

Lenkey és Gereblyéssy a gőzbe, Rózsa ur pedig a kénes fürdőbe vonultak.

Lenkey uram vigan lubiczkolt a jó meleg vízben s nagyot élvezett a különböző hőmérsékü zuhanyok alatt, de mégis legjobban esett neki a *massage*, mint ő maga mondá, *évekig elállná* a masszírozást.

Nehezen, de Gereblyéssy hosszas unszolására mégis kijött a fürdőből Lenkey uram. Az idő már 11 órára járt s az ideges Rózsa pedig *tíz-óráira hívta volt meg* a két gőzfürdőzőt.

— Siessen Lenkey ur — szólt Gereblyéssy, mert Rózsa megint ideges lesz, ha nem jövünk ki pontosan a fürdőből.

— De kérem, még a tyukszemeimet szeretném kivágnatni — szólt Lenkey.

— Arra már nincs időnk, hisz már féltizenegy van — mondá Gereblyéssy.

— De kérem, csak nem fogom tyukszemeimet hazavinni — szólt Lenkey uram méltatlankodó hangon s helyet foglalt egy tyukszemvágó ur előtt az ottománon.

A jeles tyukszemvágó hamar kikaparta Lenkey uram bőr-szemeit; erre Lenkey tükör elé állt, megkente olajjal szög-haját s kihuzta bajuszpedróvel csucsban végződő bajuszát; ez nem volt elég; mikor kabinjába visszament, összekutatta ruháit s valamelyik zsebéből elővette

bajuszkefécskáját s keféhe-kefélte, talán még most is kefélné, ha Gereblyéssy nem sietteti:

— Lenkey ur, én már készen vagyok!

— Én is *mindjárt* — felelt Lenkey; pedig még a saját ruhájából egy darab sem volt rajta; sietett Lenkey, a hogy csak tudott, hogy mielőbb felöltözzék.

— Még most sem jön? — szólt Gereblyéssy.

— Geduld bringt Rosen — felelt Lenkey.

Gereblyéssy türelmetlenkedett; mindig arra gondolt, mit csinál majd az ideges Rózsa, talán meg sem várja őket, nem hogy villásreggelit fizet.

— Jöjjön már — kiáltott Gereblyéssy.

— Nur Geduld... nur Geduld — felelt Lenkey, ki éppen czipójét húzta fel; mi az ördög van a czipőmbé, mormogott Lenkey s kidobta sietségében czipójében elrejtett *bugyelárisát*.

— No, végre készen van — szólt Gereblyéssy — de most siessünk ám!

Mentek sietve mindketten.

— Ejnye! a bajuszkefém a kis tükörrasztalon maradt — szólt Lenkey s visszasietett a kabinba a bajuszkeféjeért!

Rózsa már ott ült az étteremben s mártogatta unalmában a kenyeret a borjupörkölt paprikás levében: mikor a két gőzfürdőző az asztalhoz letelepedett.

— *Botrány* — szólt az ideges Rózsa — hogy lehet annyi ideig fürödni... Azt hittem, hogy belefúladtatok a meleg vizbel

—Hja! . . . kérlek barátom — mondá Lenkey — a ki ritkán jut az ilyenhez, az kénytelen jól felhasználni az alkalmat.

Még egy ideig epéskedett az ideges Rózsa, azután másról folyt a téma.

Utóbb sétálni mentek; majd leültek beszélgetni az alléban. Levén pedig Rózsa uram gavallér s az együttlmaradás elvének embere, ebédre is meghivta a két gőzfürdőzőt. Az ebéd minden incidens nélkül folyt le, mely után Rózsa s Gereblyéssy egy kis pihenőre tértek; Lenkey uram pedig előbb elkészített tervei szerint bement a városba, hogy ott még néhány apróságot bevásárol, azután a Reuterba megy vacsorázni, onnét az orpheumba másnap meg haza utazik Turbára.

Felült tehát a lóvonatra s behajtatott a városba; hogy ott hol s merre járt, mit csinált, azt nem mondta meg, hanem hogy az *apróságok bevásárolásának eszméjét* elejtette, az valószínű, mert *pénztelenségének* tudatára, csak vacsorázás után ébredett szegény Lenkey uram.

Rózsa és Gereblyéssy gyanutlanul ülének a császárfürdő éttermében; vacsorát már elköltöttek s éppen Lenkey bajuszkeféjéről beszéltek, midőn nagy meglepetésükre látják Lenkeyt halál-sápadt, feldult arczczal feléjük tartani.

— Mi bajod, Duczi? — szólítja meg Rózsa.

— Jaj, édes barátom — szól a panasz keserű hangján Lenkey s a bal tenyerébe hajtá fejét — nem is tudom, hogy kezdjem.

Hát mi bajod, mi baja? szoltak Lenkeyhez.

— A gőzfürdőben hagytam tárczámat cirka 50 frt tartalommal.

— Hallatlan — szólt Gereblyéssy.

— Még emlékezem rá — folytatá — mikor kidobtam cipőmből, a hová elrejtém s még vissza is mentem a bajuszkefémért s akkor is ráléptem valami kemény tárgyra!

— Látja Lenkey ur — mondá Gereblyéssy — minek vágatta ki tyukszemeit, minek pödörgette, kefélgette bajuszát? . . . mondtam én, ugy-e.

— Minek, minek, könnyü azt mondani — szólt az elkeseredett Lenkey — még hozzá az a szégyen, a gyalázat, a mi a Reuterba ért, borzasztó, borzasztó!

— Hát mi az — kérdé Gereblyéssy?

— Jóízűen falatoztam, rendeltem össze-vissza s mikor fizetésre került a sor, majd elsülyedtem szégyenemben, hogy nem volt nálam pénz. A pinczér gunyosan végignézett rajtam s azt mondta, hogy adjak neki zálogot . . . kénytelen voltam a gyűrűmet zálogba ott hagyni . . . borzasztó, borzasztó!

— Ne sokat borzasztózzunk — mondá Gereblyéssy — hanem nézzünk utánna. — Felkerekedtek erre mind a hárman; elmentek a fürdő ellenőrijéhez, felverték álmukból a fürdőszolgákat, nagysokára behatoltak a fürdőbe . . . Lenkey rögtön oda talált volt kabinjába a No. 48-ba, de a tárczának se hire, se hamva.

A szolgák közül megszólal az egyik: hisz láttam az urat, mikor visszajött hirtelen a kabinba.

— Eh! — felelt Lenkey — a bajuszkéfémért jöttem vissza akkor.

A tyukszemvágó is, ki azelőtt hentes volt Váczon, ráismert Lenkeyre: hisz én vágtam ki az ur tyukszemeit s én is láttam az urat már elmenőfélben visszamenni a kabinba; még bajuszát keféltette, ezzel iparkodott érvelni a mellett, hogy a bugyelláris nem maradt ott.

Lenkey meghatottan sóhajtott fel:

— Bár sohasem keféltém volna ki bajuszomat! Az ellenőr így szólt: Legyenek meggyőződve az urak, hogy itt becsületes emberek vannak s ha tényleg itt maradt volna, biztosan hozzám hozták volna a tárczát, talán máshol tett szett elveszteni?

— Dehogy máshol — szólt lemondóan Lenkey — tudom biztosan, hogy a czipőmbé rejtettem s onnét feledékenységből kidobtam.

— Hát minek dobta ki — szólt Gereblyéssy.

— Minek, minek — szólt a bánatos Lenkey — könnyü mást kinevetni!

A vizsgálat nem derített ki semmit, csak azt, hogy Lenkey tényleg volt a gőzfürdőben, de a bugyelláris még a mai napig sem került meg.

Lenkeyt, hogy haza utazhassék, a gavallér Rózsa segítette ki a bajból.

*

Mikor hazaérkezett Lenkey uram, Turbára, kérdezték tőle:

— Lenkey ur, hogy mulatott Pesten?

— Köszönöm, jól — volt a válasza.

— De mégis?

— Köszönöm, igen jól telt az idő.

Mélységesen titkolta a bugyelláris históriáját, Azonban mikor az az örökösen vicczelődő Gereblyéssy Turbára került, ezerféle históriát komponált ki a szegény Lenkeyre: hogy hova lett az 50 forint; melyik kaszirónél látta Gereblyéssy a bugyellárist; olyannyira, hogy Lenkey uram eltökélte magában, hogy fordít a dolgon. Azért tehát a következő hirt tétette bele tíz forintért egy fővárosi napilapba.

A nagylelkű emberbarát. Egy magas termetű, mérsékeltén táplált ur, kinek különös ismertető jele a nagy bajusz, felismervén a Császárfürdő szolgaszemélyzetének sanyaru helyzetét s nem akarván nevével a világ előtt tetszelegni, egy 50 forinttal megterhelt pénztárczát hagyott a gőzfürdő egyik kabinjában, a szolgaszemélyzet nyugdijintézete javára; a tárczában az alapítólevél is benne volt. Fogadja a nemes lelkű meczenás az érdekeltek hálás köszönetét.

Igy lett az akkor *bánatos* Lenkey urból nagylelkű emberbarát.

Kivánjuk, hogy a jótékonyságot még sokáig gyakorolja.

EGY SALON-KÓKLER BÜNHÓDÉSE.

Beharangoztak a második négyesre; a párok fel, s alá karöltve sétáltak...

.... Óh én már régen — szólt Adrienne szendén lesütve tenger kékszínű szemeit!

Óh én botor, hogy ezt előbb nem tudtam! — monda Béla, miközben Adrienne balkarját jobban magához szorította.

Többet nem sikerült meghallanom abból a párbeszédből, mit Adrienne, s Béla folytattak, de e pár szó elég volt nekem arra, hogy tisztán lássam a helyzetet.

Mondanom sem kell, hogy Béla *vallott*, s Adrienne viszont *vallomást* tett.

Mondanom sem kell, hogy szünóra alatt egymás mellett ültek, s hosszasan nézték egymást; a leányka kipirult arcza diszkrétén boldogságot árult el; a mellette ülő gavallér azonban folytonosan a másik asztalhoz nézegetett át, s meglátszott rajta, hogy a hölgy iránt közönyös.

A leányka mamája lopva nézte, a már-már uj-párnak ígérkező fiatalokat.

A papa arcza olyan volt, mintha így sóhaj-tana fel magában: «Hosanna filio Dávid» — csakhogy elveszik már egyszer az én kedves jó leányomat! Az a sok báli ruha... fiakkerozás...

jegy... színház... vacsora... meg az a sok jour, mind megszűnik!...

Később odajött a cigány, s elhúzta Adrienne kisasszony kedves nótáját: «Csak titokban akartalak szeretni»!

Béla odacsusztat bizonyos routinnal egy ötöst; a papa meg egy marék ezüst forintost dug a moré kezébe, hamiskás mosolylyal: No more, úgy sem kapsz tőlem többé egy fityyínget sem, elviszik a lányomat — gondolá az öreg!

— Mondanom sem kell, hogy Adrienne a souper-csárdást Bélával járta vagy másfél óra hosszáig; azt sem kell mondanom, hogy a papa meg a mama arczán, e miatt, az öröm napja ragyogott....

— Mint később megtudtam, Béla nemcsak előkelő állásu: miniszteri-dijtalan-segéd-fogalmazó tiszteletbeli gyakornok-jelölt volt, hanem a mellett tekintélyes állásu, s sulyu (pénzes) nagybácsik állottak háta mögött. Ezek a nagybácsik mindössze hárman voltak, s mind a hárman többszörös háziurak valának!

Ezt tudtam Földényiről, míg meg nem ismerkedtem vele Lányiék jourján, hova Adrienne kisasszony is járt.

— Földényi Béla csinos, fess, elegans fiú volt, kit a «társaság» minden hölgy-tagja kedvelt, az urak kevésbbé szerették kissé brüszk fellépése, henczegő magatartása miatt. Mindentől tréfát tudott gyártani, de meg kell neki hagyni, kitünő elmeéllel, a derült, jókedvű hangulatot mindig ő tartotta fenn a jourokon, kitünő tánczos, kitünő udvarló is volt! Hogy a

«hölgyek kedvencze» jelzőre rászolgált-e vagy nem, az mellékes; tény az, hogy az irigy urak folytonosan így titulálták őt bosszuságukban, mert akárki, akárhova ment, mindenütt csak Földényit, azt az aranyos Földényit, azt a kedves Földényit, azt a szellemes Földényit, halotta dicsérni, magasztalni!

Lányi mama meg azt is mondta neki egészen hangosan, hogy: «Tudja kedves Földényi maga a «társaság lelke», ha maga nem volna, aludni lehetne jőurjainkon». Persze bosszantott ez mindenkit, pláne a jelen volt urakat, kik rögrön beszüntették Lányiékhöz való járogatást.

Mondanom sem kelí, hogy Földényi Béla úr krakeller is volt: hősteteivel, melyek mint én tudom nem mindenkor feleltek meg a történeti igazságnak, gyakran tartotta derült hangulatban a könnyen nevetőket.

— Mindenütt dicséret, mindenütt hódítás, triumphus, így fejlődött Földényi egyénisége a «társaság»-ban, nemcsoda tehát, ha túlkapásokra ragadtatta magát! Mindent azért tett, hogy közbámulat tárgya legyen, öltözkéiben, tetteiben, életmódjában mindig a különöst az *excentrikust* kereste csak hogy *megbámulják*. Szóval Földényi egy elkényeztetett hiú emberré lett, a ki azt hitte, hogy ő legszebb, legokosabb, legelegansabb ember, legjobban ő tud mindent: kezdve a kurizálástól a *corpus jurisig*.

Mondanom sem kell, hogy az ily előnyökkel ellátott fiatal emberbe sokan voltak szerelmesek a hölgyek közül, de mert Béla mindenkinek udvarolt *valamennyien* szeretve gondolták *magukat*.

Carola ő nagysága ütötte a zongorát oly kitartó vehementiával, mint egy nagy dobos a dobot, mikor a Radeczky marsot fujja a banda; állítólag, mint azt mamája, a teljes szellem tökéletes hiányában megjegyezte, *kitűnően játszik*: ámbár ő volt legkevésbé illetékes a hangharmónia, vagy disharmónia megítélésében, mert a jó mama bal fülére, mint az ágyú oly siket volt, azonfelül még mindkét fülében vatta gomolyok voltak bele erősítve.

— Carola ő nagysága mellett ült Földényi, s mint később valószínűnek látszott, azért ütötte oly erősen a zongorát, hogy senki se hallja, a mit beszélnek.

— Carola ő nagysága is azok közé a hölgyek közé tartozott, kik Földényibe szerelmek voltak s mondanom sem kell, hogy ő hitte magát *leginkább* szeretve.

Hogy mit sugdostak egymásnak, azt nem lehetett még akkor tudni; gyakran fölnevettek, miért is a többiek, természetesen, a kritika tompább-hegyesebb gereblyéjét huzogatták végig rajtuk.

Volt abban a társaságban egy szende nyájas arcú szép leány, kiről általában hitték, hogy szülei mindenáron *férjhez akarják adni*. Sokat kellett a szegénynek ki fiatal, szép, jó, szellemes volt, s többet ért, mint két tuczat Carola, azért szenvednie, hogv mamája meg papája erőnek erejével férjhez akarják adni. De a sok czélzást, a sok gúnyt, a sok kinevetést tűrte angyali szelidséggel.

A lányok nem hívták másképp: «mint a *férjhez menő kisasszony*»; a férfiak, ha annak lehet mondani azt a sok nyegle suhanczot, mindig a *férjhezmenésről* diskuráltak szegény Adriennel, de ő csak túrt, ő csak szenvedett, azért odajárt, hogy találkozhassék, hogy láthassa azt a favorizált urat, kit jó szive egész melegével szeretett: mondanom sem kell, hogy ez az úr a mi Földényi barátunk volt.

Sokszor sajnáltam szegény jó teremtetést mikor némelykor tovább rajta felejtette szemét azon a *salon-kókleren*, s mikor az is mondott egy rossz vicczet a férjhezmenésre: a fájdalom mi a szegény jó leány arczáról leolvasható volt, valóban megindított. Elgondoltam mennyit sirhat ez a szegény, de hiába, szereti nem lehet róla.

A zongorázást közkivánatra abbahagyta Carola kisasszony, a zongorát becsukták, s hozták a theát; Földényi úr a zongorától egyenesen Adrienne felé tartott, melléle ült s beszélni kezdett vele: foglalkozott a legközelebbi bál II-ik négyesére, s bókolt rettenetesen.

Mindenki észrevette, hogy a dolog kiszámított s misem világosabb, minthogy Carola kisasszony biztatta fel Földényit, hogy kurizáljon neki.

Mindenki tudta ezt, csak az a szegény jó Adrienne nem, mert hisz «*vak vagy óh szerelem!*»!

Igy ment ez folyton folyvást — Földényi kurizált Adriennek, s mindig nézte a hatást: hogy nevetnek-e a többi lányok. Mondanom sem kell, hogy egyáltalán nem volt szerelmes,

s a mit annak a jó teremtésnek mondott, vallott, az mind hazugság, mind tiszta szándék nélkül való volt. — Azon a bálon, mikor párbeszédjüket hallottam megkérte a leány kezét, s áltatta még azután is a szegény szerelmes leányt vagy fél esztendeig csupán kedvtelésből, csupán azért, hogy a többi lányok nevetthessenek: gondolta magában, hogy baj nem lehet, hisz tett ő így már többször is.

Mondanom sem kell, hogy nagy multságára szolgált a *«társaságnak»* ez a tréfa, minek azonban ez egyszer megitta levét Földényi uram.

Mikor a szerelmes leány a báli nyilatkozatot számon kérte Földényitől a *«salon-kókler»* úgy vágta ki magát, hogy azt mondta: be voltam rugva akkor. Ettől fogva azután nem mutatkozott. A szegény szerelmes leány, kinek sejtelve sem volt eddig arról, hogy mily rútul rászedték, nem tudott lemondani még most sem a csapodárról, búsulásnak adta magát: csak néma könnyekben öntötte ki fájalmát.

Volt azonban Adriennek egy nagybácsija, ki számtalan jó tulajdonságai mellett, meg volt áldva oly hatalmas tenyérrel, hogy a mit megfogott az jól meg volt fogva; ez a bácsi értesülve huga esetéről, levelet intézett Földényi uramhoz: mire ennek két secundans volt a válasza.

— Mondanom sem kell, hogy Gábor bácsi e két secundánst annak rendje-módja szerint, ajtón kívül helyezte vas markával.

Földényi tehát miután segédei, a kidobatas után leköszöntek s Gábor bácsi ellen segéd

nem volt kapható, az ujságban «nyílt-terezett» s gyáva gazembernek nyilvánította Udvary Gábor bácsit.

— Gábor bácsit a pulyka méreg fogta el, amúgy is dühös természetű ember volt: «*Megállj kölyök!*» mormogta fogvaczogva.

— Gábor bácsi kocsira ült s Földényi úr lakására hajtattott, s azon mód kopogás nélkül rontott Földényi szobájába: Mi vagyok én te tacsó? — piff, paff, puff!

— Lelövöm maga gazember — szólt fuldokolva Földényi.

— Ki a gazember?! — ordít Gábor bácsi.

— Piff, paff, puff, jobbról, balról, tenyérrel, ökölrel!

Ezzel, mint a ki dolgát jól végezte, Gábor bácsi hazament.

Másnap megint nyilatkozott Földényi, de arról bölcsen hallgatott, hogy mit csinált Gábor bácsi vele.

— Roppant henczegett Földényi, hogy mi-csoda gyáva fráter, annak az Adriennek a bácsija, hogy nem mer vele kiállani, de arról bölcsen hallgatott, hogy Gábor bácsi jól elpüfölte.

Egy nap aztán Földényi megjelent a társaságban zsebkendőt tartva jobb szeme fölött, persze összehazudott mindent, hogy keletkezett az az alma nagyságu daganat szeme fölött, hogy neki esett az ajtónak stb. pedig hát Gábor bácsi öklének nyoma volt az, mit hordott illetve betartott zsebkendővel vagy három hétig.

Földényi megint csak nyilatkozott az ujságban. Gábor bácsi fölindult haragjában, azt nem

akarta kiíratni a lapban, hogy elpüfölte az ipsét csak értésére akarta adni, hogy mások is tudnak a dologról.

Ezért tehát valamennyi ismerősének megmondta, hogy ha Földényivel találkozik, vegye elő zsebkendőjét, s tartsa szeme fölé.

— Szegény Földényi! Eleinte nem tűnt fel neki, hogy hordárok, suszter inasok, komik, pinczerek, ismeretlen urak, mikor mellette elmennek őt gúnyolva előveszik zsebkendőjüket, s szemüket, betartják.

Mint hallom majdnem megőrül bele, most már mindenfelé, a merre jár, akad egy két zsebkendős iszonyú bosszúságára Földényinek, ki már a zsebkendőjüket gyanutlanul elővevő urakat is gyakran insultált, számtalan becsületsértési pörei támadtak belőle.

A mult napokban a miniszterium portása, mikor a kapu alatt Földényi elhaladt gyanutlanul törülte zsebkendőjével szemeit, mire Földényi össze gazemberezte, pimaszozta az ártatlan portást, mert azt hitte, hogy az is fel van bérelve az ő gúnyolására.

— Földényinek posztója, tekintélye nincs, a társaságokban nem fogadják: «a hölgyek kedvencze» immár halott ebben a körben.

— Gábor bácsit Földényi bácsijai bepörlték, s Földényinek birtokot vásárolnak majd a hatodik vármegyében.

Mondanom sem kell, hogy nem sajnálja senki Földényit csak — *Adrienne!*

NEHEZ AZ ÉLET.

— Uraim! Hölgyeim! tudják-e hogyan kell megemészteni az életet?.

— Uraim! Hölgyeim! — Ugy-e, hogy nem tudják?...

— Ha némelyek önök közül véletlenül tudnák is, hogy hogyan kell (ámbar nem hiszem), de azt talán még sem tudják, hogy mivel! — Mert az *életet*, nem gyomorral lehet megemészteni, mint az ételt, hanem hittel, szellemmel, szerencsével és pénzzel. Ez a négy emésztő nedve az életnek; ha mind a négy zavartalanul képződik, akkor az összhang teljes; azonban az összhang sohasem teljes, tehát az életet zavartalanul megemészteni nem lehet. Hol egyik, hol másik nedv képződése szünetel, vagy éppen teljesen hiányzik, következésképen az élet sohasem zavartalan.

Hogy pedig az élet nem zavartalan, a annak oka az, hogy nincs minden embernek: hite szelleme, szerencséje, pénze, a mivel emészteni tudna; — mert tisztelt betűnéző úr vagy hölgy, méltóztassék elhinni, hogy az úgy van, hogy ha valaki e négy tulajdonnal bír, bátran indul-

hat az életemésztés útjára, megvédheti magát a zord idő, a vihar stb. ellenében.

A hit meg a szellem, olyan neki, mint a napernyő és az esernyő, védi a napszúrás és záporosó ellen; a szerencse és a pénz olyan neki, mint a por és esőköpenyeg, védi őt a föld veszedelmei ellen.

Vizsgáljuk sorra az élet emésztő nedveit!

A hit elég önmagának, míg a szellem, mindig új után vágyik. A szellem szereti a reményt s remélve bizik a szeretetben, de a hit maga a remény és a megtestesült szeretett.

— A szellem az agyban székel, az agy pedig tágas terem; hova a fül, a szem, az orr képez az örökké nyílt bejáratot; természetes, hogy ilyen helyen nyugalom nem lehet, s a hol nyugalom nincs, ott sem szerencse sem boldogság nem lehet.

— A hit, ez a lélek özvegyi nyugvóhelye; ha a lélek minden földi gyönyörét elhullatta, akkor a hit és vallás az, a hová menekül.

Valamennyi érzelemnek és tulajdonságnak van «de» «ha» feltételező szócskája; csupán a hit és élcz nem tűr sem «de» sem «ha» ellenvetést, mert ha tűrne, akkor a hit elvesztené üdvözlő erejét, az élcz pedig élet.

Hitet, szellemet, szerencsét és pénzt egy emberben csak igen ritkán találunk összeponcsolva. Az, kinek pénze van, szerencsére azt képzei magáról, hogy szellemmel is bir. A ki pedig szellemmel bir, arról sokan azt hiszik, hogy pénze is van!

Pénz, szerencse és szellem nagyon különös hármas szövetség! Ritkán nincsenek egymással hadilábon!

— — — Addig, míg él az ember, senki sem törődik lelki képzettségével, ha azonban meghal még a legbutábbról is azt mondják: «kiadta lelkét»! — S ha egy gazdag ember hal meg, arról senki sem mondja: «kiadta pénzét»!

— — Fog nélkül, pénz és asszony nélkül jön az ember a világra; és asszony-, pénz-, és fog nélkül vonul el ismét ő, az élet küzdteréről.

— Hát tulajdonképen mit csináltunk a világon?...

Kinlódtunk míg kinőttek fogaink; vesződtünk, hogy pénzt szereztünk, s epedve vágyódtunk, hogy egy asszonyra szert tehesünk!

Hát ennyiből áll az ember rendeltetése!

— A fogak, valamint az asszony, ha fájdalommal is, mégis megjönnek valahogy, ha eljött az idejük; de a pénz, a nyomorult pénz — bármennyire is van itt az ideje — az nem jön meg magától!...

A pénz, a jó kis pénz, vagy az asszony által jön meg, — vagy pedig az asszony jön meg a pénz által. Ha a pénz az asszony révén jön meg, akkor ezen réven az asszony el is veri, ha az asszony jön pénz által, akkor a pénz elkábítja az asszonyt.

Ha valaki gazdag nőt vesz feleségül, akkor négy tőkével bír: hit, szellem, szerencse és pénzzel.

Ugyanis: a felesége a pénz és a szellem, már tudniillik az ellenkezés szelleme. A férj azt

hiszi, hogy szerencsés és hogy e hitben él, az az ő szerencséje!...

A pénz, a szellem-nélküliség jegye, kibéleli az ember vele zsebeit azért, hogy a másik azonnal tudja, hogy ennek az embernek nincs szüksége szellemre.

Én egy milliomossal szívesebben beszélek, mint akármely más jeles szellemű emberrel, mert ha egy szellem óriással sokat beszélek, akkor szégyenlem magamat, hogy mellette olyan törpe szellem vagyok; de ha egy milliomossal beszélek, akkor meg mindig azt gondolom, hogy a zsebeim üresek, s ezért legföljebb ő szégyelheti magát, én nem tehetek róla!

— — A bolondok háza a szerencse háza, mert már maga az is szerencse, hogy a bolondok számára házat építenek; az okos embereknek senki sem épít házat. Különben a bolondok háza nem más mint kőből kirakott bók, melyet az emberek kölcsönösen tesznek egymásnak, midőn azt állítják, hogy a ki nincs abban a házban az okos ember.

A bolondok ennél fogva szerencsések; hamis az a kitétel: «hogy valaki p. o. a lipótmezei szerencsétlenek házába került», mert a ki e kitételet használja, sokkal szerencse-mentesebb lehet már a lakás dolgában is; eltekintve attól, hogy zsebe és feje üresek lehetnek egyaránt s az utóbbit nem hiszi magáról.

— Valami óriási szellem ezt jegyezte föl: «csak a szerencsétlenség nyomán kél a hit, csak a szerencsétlenség nevel szellemeket, a szerencse pedig elnyomja azt».

Mindenesetre igaz, hogy a bőség több tehetőséget tompított el már, mint a szűkölködés és sokkal több szellem fult bele már a champagner gőzébe, mint a könnyek savába; azonban fentebb azt mondtuk, hogy a hit maga a remény; ha ez igaz, akkor a remény is hit; a reményben pedig gyakran csalódnak, mikor is az romba dől s ekkor a reményben való hit nyomhatja el a szerencsét!

Zürzavaros *kotyvalék* nehéz étel, az élet ugy-e tisztelt hölgyeim, uraim megemészteni azért nehéz, mert nincs meg mindig a négy emésztő nedv; hogy mind a négy meglegyen azután törekszik mindenki e széles, illetve gömbölyű világon, de sokan, igen sokan hiába törekszenek.

Szerencse föl, *szellem* előre, hisszük, hogy *pénzünk* lesz! . . .

A FRANCZIA KISASSZONY.

— Egy napilap «*Kis Hirdetések*» rovatában ez volt olvasható:

«Szép, szőke, közép termetű, fekete szemű, molette, 18 éves róm. kath. francia kisasszony, ismeretséget óhajt kötni egy csinos külsejű, intelligens, barna fiatal emberrel, *tanítási szempontból*. Jogászok előnyben részesülnek. Levél kiadóhivatalba 3368. «*Indiskrét*» névre kéretik.»

— E mindenesetre elég furcsa kis hirdetést olvasta tán pár ezer ember, de olyan nagy szöveget egynek sem vert fejébe a dolog, mint ifjú barátunknak *Jakab Jóska* első éves jogásznak.

— A Central kávéház egyik fülkékjében ültünk, midőn megszólal Jóska az ő zamatos, székely — magyarságával:

— Ejnye fiúk, ezt meg kell nézni!

— Ugyan már meg mit akarsz megnézni *te gólya!* (így hívják az első éveseket),

— Hát ezt ni, olvasd. — s mutatja a kis hirdetést.

— Te balek, majd megint becsapnak — mondja neki Kálmán a vén jogász.

— Be ám! Előbb téged te vén förtelmes!

Megjegyzendő Jóska nagyon adta a bankot otthon, hogy így hogy úgy nem fogják becsapni, s még az öreg Sári nénije is utánna kiabálta mikor vele a kocsi megindult: «Bálekert ne hagyj magadból csinálni.»

— De nem használt az intelem: folyton becsapták. Mindig rá fogták, hogy születés vagy név-napja van. És ha már másképen nem boldogultak vele a vén jószágok azt mondták neki, hogy «*brudert*» szeretnének vele inni, ha volna mivel. Ha pedig kitérni igyekezett ezt sértésnek vették és provokációval fenyegették. Tehát mindenképpen kénytelen volt inni-valót hozatni.

— Jóska, mikor Kálmán azt mondta neki, hogy becsapják, — elhallgatott, s tovább lapozgatta az ujságokat, 7 órakor elváltunk, s ment kiki a maga dolga után.

— A napok természetes egymásutánba folytak le. Mindennap összejött a rendes kávéházi társaságunk.

— Elmult a hónap első hete — — vasárnap délután volt, a mi tudvalevőleg a legunalmasabb nap a fővárosban, ha nincs az ember valahova uzsonnára meghíva. E vasárnap a véletlen úgy hozta magával, hogy szerény magam, más okosabb szórakozás és meghívás hiányában, a rendes időben d. u. 5 órakor megjelentem a kávéházban. Azt hittem, hogy a társaság egy tagját sem találok majd ott, de csalódtam; ott ült Jakab Józsi asztalunknál, izgatott arcz-vonásokkal, s *felöltöbe*.

— Mi az, hogy te itt vagy? — kérdém.

— Barátom baj van.

— Ugyan mi lehet az a nagy baj?

— (Halkan) *Nincs egy vasam se!*

— Nyolczadikán . . . kérdém nyomatékka.

— Mért nem veted le *felöltödet?*

— Nem merem addig levetni, míg nem jön valaki közületek ide, mert akkor folyton kínálna a pinczér, így legalább látta, hogy szórakozom.

— Hát hová tetted a pénzedet? . . .

— Tudod, a múlt éjjel *szeszeltünk*, aztán elment.

— Adjál húsz *bikát* kölcsön, holnap bevágom órámat Böhm Matyihoz aztán megadom.

(Én egy balektól magam megpumpoltatni — soha!)

— Hát mire a húsz forint?

— Kocsikázni szeretnék menni Kálmánnal, már vár is rám.

— A Kálmánnal! — hazudsz gólya . . . hisz az meg van hiva Buzásyékhoz uzsonnára!

— Jóska szemmel láthatólag zavarba jött . . .

— Hát kivel akarsz kocsikázni menni? . . .

— Mit törődsz te avval, hogy kivel . . . csak add ide!

— Ha nem mondod meg az igazat nem adok.

Jóska meggondolva, hogy vasárnap a zálogházak zárva, — a jó barátok tudja Isten merre vannak, a kényszerűségnek engedve, mindafféle balek — *vallott*.

— Hát tudod, öreg, de ne neved ki, megismerkedtem a franczia kisasszonnyal, s mondhatom vadul beleszerettem. No mát erre meg nem állhattam, hogy el ne nevedsem magamat:

— Te és beleszerettél . . . ilyen a márvány kebel . . . hahaha!

— Ha kinevetsz, nem mondom el.

— Csak folytasd, csak folytasd nem nevetek.

— Hidd el öreg, hogy borzasztó szerelmes vagyok.

— No és?!

— Ez az egész.

— Hát a pénzzel mi lett?

— Mi lett, mi lett, hát elment.

— De hogyan ment el?

— Hogyan, hogyan . . . ejnye de kíváncsi vagy.

— Hátha olyan nagyon akarod tudni, először is 30 forint *tandijat* adtam neki, s megigérette, hogy a legrövidebb idő alatt fogok tudni francziául, s hogy fog örülni majd a Mámi, ha ott-hon francziául parlirozok. Aztán tudod azt mondta, hogy egy grófi családnál volt és ott összeveszett a grófnéval a gróf miatt és azért kellett neki eljönnie a házból. Tudod milyen féltékeny az asszony-nép, ha látja hogy vetélytársnője szebb mint ő.

— Hát szép?

— Olyan szépet még nem láttál . . .

— De csak folytasd Jóska!

— Tudod szegénykét, az aranyomat, a gyémántomat (olvadozott a gólya) elküldték, s havi fizetését meg sem adták neki. — Kért engem mindenre a mi szent, hogy adjak neki 50 frtot *kölcsön*.

— És te adtál? . . . Hát hogy ne, mikor annyira össze-vissza *csókolt*, hogy egészen elbó-

dultam. — Éppen most utazott el pénzéért és az utolsó két forint húsz krajczáromat oda adtam a fiakkerért, hogy elkisérhessem.

— Ejnye, de megfizetted! . . . két nagy koffer is volt a kocsin.

— Hát kofferrel utazott?

— Igen. Az üres koffereket vitte vissza, mit eljövetelekor a komornától kölcsönzött ki.

— De kérlek siess, add ide azt a húsz pengőt, mert házi-asszonyomat eddig folyton hitegettem, hogy még nem jött meg a pénzem, de már tovább nem lehet.

— Hát te kedvelt Jóska, hiszed te azt mind, a mit az a kisasszony neked elmondott?

— Már, hogy az ördögbe ne hinném, mikor észrevettem, hogy olyan szerelmes belém, hogy nem tudott mit csinálni.

— Hahaha!

— Hiszed azt, hogy nem fogod őt látni többé soha?

— Ugyan ne beszélj olyan bolondokat . . .

— Hiszed, hogy az nem a grófékhoz, hanem a kofferokkal együtt hazájába Svájcba utazott, hiszed azt, hogy becsapott? . . .

— Jóska ajkán szánalmas, gúnyos mosoly vonult végig. Odaadtam neki a 20 forintot. Ilyen igen nagy balektől igazán érdemes magát megpumpoltatni hagyni az embernek.

Elment.

*

Jakab Józsi másodéves jogász, nem olvassa a kis hirdetésekét. A francia kisasszonyt azóta sem látta, de még a hírét sem hallotta, csak azt

tudta meg róla, hogy elegáns lakását *napszámra* fizette.

Egy alkalommal azt kérdezték tőle:

— Jóska, elhiszed-e már, hogy a francia kis-asszony balekot fogott benned *akkor*?

— El, el, csak hagyjatok békében.

OSZKÁR PECHJEI.

— Lóvonaton ismerkedtem meg néhány év előtt Oszkárral és pedig nem mindennapi módon. Ugyanis rövid-látó lévén, a mint a túltö-mött lóvonatra felszálltam, véletlenül ráléptem Oszkár úr ragyogó lakk-topánkájára. Ezt, természetesen, senki se fogadja szívesen annál kevésbbé ő, ki, mint később megtudtam, különösen súlyt fektet a fényes czipőkre.

— A hangos pardonoknak, részemről való el-rebegése után tovább ügettünk: midőn felugrik egy tót napszámos és sáros bocskora egész tér-fogatát ráhelyezi Oszkár fényes czipőjére. — Ez egészen kihozta őt sodrából és így szólt: Más-kor vigyázzon, hogy hova rakja patáját! De sok barma van az Istennek!

— Bizony, szólék közbe, hát még majma! E szavaim még jobban felindították Oszkárt; rögtön elővette monokliját, s azt jobb szemüre-gébe elhelyezve, mintegy öt perczig folyton fixirozott. (Meg akart krakellerezni!)

— Szótlanul türtem, s csak farkas-szemet néz-tem vele. Egyszer azután megsokaltam a dolgot és megkérdeztem, hogy mit néz, vagy talán va-lami nem tetszik neki?

— Oszkár szemmel láthatólag zavarba jött fellépésemre és avval menteketődött, hogy nagyon hasonlítok egy ismerőséhez.

— Rögön tisztában voltam, hogy afféle ú. n. «gyáva krakellerrel» van dolgom, ki az ártatlan fixirozásnál egyéb kárt nem tesz a halandókban.

— Oszkár a fonalat nem eresztette el, beszédbe elegyedett velem, (úgy látszik megijedt) s annyira ment, hogy be is mutatta magát oda mondva, hogy ő végzett jogász.

Mire leszálltunk a lóvonatról egészen megbarátkoztunk, sőt legközelebbi találkozásunk helyét és idejét is megállapítottuk. Szoros, mondhatnám benső barátság fejlődött köztünk; jártam hozzájuk, velük, igen-igen sokfelé; majdnem egész nap együtt voltunk.

Nagyon megszerettem Oszkárt. De nagyon derék jó fiú is volt, csak ne állott volna oly rém nagy *krakeller* birében, s ne lett volna olyan gigerli. Sehogysem lehetett arról leszoktatni, hogy ne fixirozzon gyanutlanul haladó embereket; mindig mondtuk neki egyszer megjárász Oszkár, de nem hallgatott reánk.

Különben igen sympathykus élczes jó kedélyű fiú volt. A lányos házaknál mindenütt szívesen fogadták, nemcsak azért, mert papája körúti négyemeletes házának egyedüli örököse volt, hanem mert e mellett nagyon értett a lányok nyelvén és nagyon szeretetreméltó is tudott lenni.

Szóval Oszkár csinos külsejével és feltűnő könnyed modorával mindig hódított, oly annyira,

hogy nem egy lánykájától megszabadulni óhajtó mama szánta magának vejétül. De ő sohasem men túl a kellő határokon, kinos bizonytalanságban tartva a vágyakozó mamákat és leányait.

Tudja a Mindenható mi minden nem történt volna még, ha ki nem nevezik a mi kedves Rákszo kománkat (így hittuk) a pattonyai járás-bírószághoz díjtalan joggyakornoknak.

Oszkár nem nagyon örült kineveztetésének, de a papája igen, mert már fölöttébb módon nem tetszett az öreg, steigerolni szerető, házi-úrnak az a sok tivornya, mit fia véghez vitt; meg annak a sok «*aufschreiben*»-nek eltüntetése, mit Rákszo hetenkint produkált.

Ezek voltak a legsötétebb pontok, mik miatt neki Pattonyára kellett mennie.

Vérző szívvel, könnyes szemmel s sejtelemtől dagadó kebellet távozott el szegény az ismeretlen vidéki városba idegen emberek közé.

Mi jó barátai lelkére kötöttük, hogy mielőbb írjon, ha oda érkezik, de hiába vártuk levelét egy-két, sőt három hétig, s már-már kezdtünk Rákszo fölött napirendre térni, midőn egy reggel a mindig nyájas mister levélhordó hamiskás mosollyal átnyújtja Rákszo levelét.

A vén bűnösnek a sok dárídó között mégis csak eszébe jutottunk, mi a régi jó czimborák!

A levél így szól:

— Kedves Franyókám!

— Csaknem egy hónapja már, hogy kedves körötökből eltávoztam, de ez a hónap ebben az átkozott városban 10 esztendőnek tünt fel előt-

tem, s hogy ez alatt mért nem írtam, annak is meg van a maga oka.

El vagyok keseredve, — de nagyon! Jobban mint egy fiatal birka, melyet anyjától a vágóhidra visznek, hogy leöljék! — Ti nem is tudjátok mi az az igazi elkeseredés, ti azt hiszitek, hogy elvagytok keseredve, ha Pali, Marczy vagy Béla andalítóan huzta el ideáljaitok kedvencz nótáját; a «*Bánat útczát*» vagy «*Lekaszál-ták*»-at; vagy ha rendez-voustok nem klappolnak, vagy ha keserűt isztok stb.

Kedves Franyókám ez az elkeseredés vagy keserűség az enyémhez képest schmarn!

Képzeld el magad egy piszkos, mocskos, poros, sáros városban, hol kávéház egyáltalán, — de még vendéglő sincsen tisztességes. Középület! Erről szó sincs. Az úgynevezett város-háza, hol a mi hivatalos helyiségünk van, összevissza tákolt egy emeletes hambár, melyben kényelmesen megférne akármelyik kóbányai disznókereskedő összes kukoricza készlete. Vasutja még nincs, de mint mondják majd lesz, ha pénz lesz!

Barátom, itt még az emberek is mások, mint másutt! Itt mindegyik ember gyalázza, mint mondják «simfüli» a másikat. Az egyik mama gunyolja a másik lányát, s majd eláll a lélegzete, ha a szomszéd asszony leányán egy arany nyaklánczot lát; pláne, ha brilliánt fülhe-valót pillant meg, akkor el is ájul.

De azért a jó leánykák összejárósak, jó barát-nék, a mamák egymás mellé ülnek a mulatságon, hol «*Garde des Dames*»-i szomorú kötel-

meiket illően teljesítik s mindig dicsérik egymás csemeteit.

Te persze azt hiszed, hogy én mindennapos vagyok náluk, hogy ezt ilyen jól tudom. Az igazat megvallva eleinte nagyon lenéztem őket, de később megbántam, hogy nem vizitteltem náluk.

Ezt mind egyetlen embertől, a jó gyógyszerész segédétől hallottam, ki mint mondotta meghalni sem szeretne ebben a városban!

Különben a járásbíró kifogástalan úri ember, nincs vele dolgom soha; mikor bemutatkoztam nála jegyezte meg: nem tudom, hogyan fogja itt magát érezni. Albíró kettő van, az egyik házas, a másik nem. Én ahhoz vagyok beosztva, a ki házas. Ez az ostoba rhinoceros mindig szekál, sok dolgot ad; azt mondják, hogy megcsalódott felesége hozományán és azért olyan dühös mindig.

Ez még mind semmi; kevés volna arra, hogy elkeseredjem. De képzeld, készülöben volt itt valami nyári multság; hát én persze nagyon örültem már rá, hogy be fognak mutatni néhány szemre való leánynak, járok majd hozzájuk, jól mulatunk stb.

Különben úgy is tudod, hogy a multságának szemmi árnyalatát sem gyűlöltem soha!

Hozattam magamnak Pestről lakk félczipót a la Ex — tán ismered is, egy ilyet tapostál le, mikor megismerkedtünk — egy pár 12 forint. Csináltattam Neuländernél elegans pepita nadrágot, elegans jaquett öltözetet.

Megálljatok ti falusi libák, most láttok majd urat, de valódit, gondoltam magamban!

Közeleg a mulatság napja.

Egy délután jókedvűen állítok be a patyikushoz :

— Jön-e a mulatságra gyógyszerész úr?

Szomoruan bólint a jó méregkeverő, hogy bizony ő nem megy.

— Miért, miért? . . .

Sehogy sem akart vallani; nagy keresztkérdésekre végre megvallotta, hogy nincs meghívója, mert összekapott az egyik rendezővel.

Jót nevettem a szegény gyógyszerész ily nagy «nem tudásán», mert hisz tudod, hogy fiatal embert nem szokás meghívni, úgy is jó a tánczos mindig!

Komoly ábrázattal figyelmeztett a méregkeverő, hogy el ne menjek, ha nem volnék meghiva, mert Pattonyán nyagyon furcsa emberek vannak.

— No, de már most azért is elmegyek!

— Hazamentem szépen kihúztam magam és indultam a «világ meghódítására a mulatság színhelyére, a mely valami kerti helyiségben volt.

— A pénztárnál megfizettem a belépő díjat s mivel jótékony célra rendezték, még ötven krajczárt felül is fizettem.

— A pénztáros tejfelesszájú hirtelen szöke fiatal úr, nagyot nézett e cselekedetemen, de én akkor azt hittem, hogy a felülfizetésen bámul olyan nagyon.

Egészen normális nyugalommal tovább haladtam s a fák között elterülő tisztáshoz közeledtem, hol a hölgyek egymás karjaiba fonódva sétáltak.

— Megálltam a középben s kezdtem nézegetni őket, amúgy Isten igazában. A mikor ők megláttak azonnal mamáikhoz futottak s mindnyájan súgtak-búgtak.

— A hatás teljes, gondolám, a cipő, a pe-pita nadrág kitűnő szerek!

— Csak lépdeltem, mint a ki észre sem veszi, hogy a bámulat tárgya vagyok.

— Jaj, de nem azért bámultak ám kedves Franyókám, majd mindjárt megtudod!

— Megkezdődik a csárdás 4—5 fiatal ember elkezd járni... a hölgyek kétharmada ül!

— Csak várom... csak várom (egy fa mellett) mikor fog egy rendező elém jönni, a lá Pest, és kérdezni, hogy melyik kisasszonynak mutasson be engem.

— Várok... várok, de hiába! Elmúlik az első négyes, s már a másodikra akarnak felállni, mikor felém jön ugyanaz a tejfeles szájú úr, a ki az imént a kasszánál ült.

— Az öröm és bosszú érzete szállta meg lelkemet!

— Úgy-e most már kellek? Talán valakinek nincs négyes tánczosa?

— Hanem most meg én nem megyek!

— A mint így tépelődnék magamban, egyszerre megállt előttem a tacsó, s minden bemutatás nélkül így szól: Kicsoda az úr?...

— Hát ahhoz meg mi köze magának!

— Nekem igen sok közöm van hozzá, mert mint láthatja én rendező vagyok, (erre kabátjában legfelső gomblyukában elhelyezett sárga rongydarabra mutat), s tudomásom szerint ön a

rendezőségtől meghívót nem kapott! Ez nem az egész; ön e mellett a hölgyeket folytonosan fixirozza. Ez már nem járja! Vetődöttide már több járásbirósági *dijnok* is, de egyik sem volt ilyen, mint uraságod! Különben is ez nem *dijnok*-multság! Erre a tacszó sarkon fordult és faképnél hagyott!

— Olyan hirtelen mondta el a mondókáját a nyomorult, hogy nyakon sem legyinthettem, és olyan puff voltam, hogy befagyott a nyelvem.

— Csak ez a szó bántott, hogy *dijnok*!

— Én, ki jogot végeztem s birónak készülök, kit a magas ministerium joggyakornokká nevezett ki . . . engem ez ostoba nép Sanyaró Vendelnek tart.

— Pokoli örvöngés fogott el, talán fogaim is vaczogtak; de még mindig ott álltam a fa mellett.

— Meghalsz kutya! ez volt jelszavam.

— Tudja Isten meddig állok még ott, ha egyszerre el nem restellem magamat, hogy még azt hiszik, hogy megijedtem attól a gyerektől.

— Félre nézek . . . hát látom a nyomorúltat azokkal a kisasszonyokkal súgni-búgni, kik mikor bejöttem súgtak-búgtak.

— Most már tisztában voltam a helyzettel; ezek bizonyosan azt hiszik, hogy 80 kros Vendel vagyok, és nem azt bámulják, hogy hogy áll rajtam a cipő meg a nadrág, hanem, hogy vajjon kitől hozattam kölcsön vagy egyáltalán hogy jutottam hozzá! Szóval gigerli anczugom eredete volt előttük gyanus.

— Egy kínálkozó pillanatban elpárologtam. A nagy lelki-haboru, mely keblembe dult-fult észre sem vétették velem, hogy a lakásomon vagyok.

— Önfeledten roskadtam le ágyamra, s a bosszu, emberölés és gyilkosság eszméjével foglalkozva, órákon át fetrengtem álmatlanul; alig vártam a reggelt, hogy elégtételt szerezhsek az elkövetett megalázásért.

— Reggel felé elaludtam egy kicsit, de az átkozott wecker korán felébresztett.

— Úgy-e kedves barátom, minden józan ember azt hinné, hogy párbajról álmodtam, pedig dehogy, azt álmodtam, hogy egész éjszaka subix-kefe voltam és mindenféle lyukas, rongyos czipőhöz dörzsölődtem.

— Még ez az aljas álom is bosszantott; de ez semmi, halljad a többit.

Felöltözve útnak indultam; utam a patika előtt vezetett el, de önérzetem tiltotta, hogy bemenjek, mert jól tudtam, hogy a méregkeverő ki fog nevetni az éjjeli multság miatt. Az úgynevezett vendéglőbe értem, hol kávéért kértem. — Kávéval szolgálhatok, mondja a vendéglős, de czukorral nem, mert elfogyott.

— Hát hozasson, — vágtam vissza.

— Igen ám, de én a Magyar Gazdától hozatom ám a koczkára vágott czukrot és az úr reggelije miatt a boltból egész süveget kellene hozatnom, s azután még meg kellene előbb vágatni is.

Szolgálhatok, kérdé gyalázatos humorral, talán más egyéb valamivel?

— Faképnél hagytam s reggeli nélkül vándorogtam fel a hivatalba, hogy ott nyugodtan megállapítsam terveimet s követendő eljárásaimat a lovagias ügyre nézve.

A hivatalban siri csend... Hosszas kopogás, dörömbölés után elővánszorog, vízszínű szemeit törölgetve a börtönőr úr.

— Nyissa fel az ajtót!

— Mi tetszik kérem alásan?

— Mondom nyissa fel azt az ajtót!

— Követem még nagyon korán van.

— Nyissa ki, ha jót akar maga számára. Csak úgy tajtékoztam a dühtől.

— A többi *dijnok* úr egy sem volt ilyen goromba a szegény ember iránt.

— Hát ez is?! óh nyomorult marha, hát ki a *dijnok*?... én is olyan bíró leszek, mint a járásbíró úr... ostoba, csirkefogó-bakter... hordja ki magát!

— Asztalomnál ültem dühtől eltorzult kedélylyel azt sem tudva, mihez fogjak. Eszembe jutottak az éjjel történetek és az a sok bosszúság, a mi már ma ért. Legelőször azon törtem fejemet, hogy voltaképen, kik is lesznek szekundansaim, mikor csak a patyikust ismerem és vele sem szeretném tudatni a történeteket.

— Így gondolatokba mélyedve egyszerre köhögési inger fog el és egy iszonyu porfelhőbe látom magam burkolva... e közben a takarítóné zajtalanul működik a szomszéd szobában.

— Takaródjék ki maga vén csoroszllya, hát nem látja, hogy itt vagyok... ki akar söpörni?

Maga ilyen, olyan... iszonyú szidalmakat zudítottam rá.

— Jól van no, csak ne kiabáljon olyan nagyon a *dijnok* úr...

— Hát ez is?!... Már utána akartam rohanni, hogy megeszem mérgemben, de saját szerencséjére elinalt...

— Ismét leültem főzni a tervet tovább. Egyszerre komoly ábrázattal belép a járásbíró.

— Ön itt? Ily korán, ily korán... szép... szép...

Bement szobájába... Egy kis vártatra iszonyu patáliát hallok:

— Micsoda disznóság ez?... itt ma nem lett takarítva... hol a takarítóné... csupa por az asztalom... Elcsapom magát rögtön... de kérem a *dijnok* úr azt mondta... hebegé a takarítóné. Semmi *dijnok* úr... takarodjék ki.

— Olyan melegem volt ezek hallatára, mintha három óra hosszágig supper-csárdást táncoltam volna.

Még rám vall az a vén csoroszllya!... Még ez a pech is!

— A rigmus után tovább tépelődtem és tépelődtem volna még tovább is lovagias ügyem felől, ha közben be nem hivat a járásbíró. Azt hittem, hogy valami jegyzőkönyvet akar velem iratni, azért tollat és papirost is vittem magammal.

— Tudja kérem, a mi sok az sok; szólt a járásbíró, hogy nem engedte kitarítani a hivatalt azt még elnézném, hanem hogy itt a szolgálzémélyzetet és ráadásul még engem is

oly durva szavakkal illessen, azt egyszer s mindenkorra kikérem magamnak s figyelmeztetem, hogy ha a legcsekélyebb elcádjára magát intézkedni fogok! Értette?

— De kérem járásbitó úr!... mondtam.

— Végeztünk! Távozzék!...

— Hidd el kedves Franyókám közel voltam az örüléshez, ennyi pech embert még nem ért.

De halld csak a többit!

— Az idő délre járt, a fatalis 48 óra már már lejár és még nem tettem lépéseket!

...Eh mit bánom én, gondoltam magamban, megyek a patyikushoz!... Elmondom neki az éjjel történeteket, a mit természetesen homéri kacajjal fogadott a fajankó. S mikor felkértem szekundánsnak jót nevetett a gyáva, s azt mondta, hogy ő bizony nem akar senki fiáért a törvény elé kerülni, s különben sem hagyhatja ott kaliczkáját, mert főnöke elutazott... Még ez a pech is!...

— A patyikust párszor jól végig néztem és ott hagytam. Már a delet harangozták, csak úgy izzadtam a kiállott izgalmaktói.

Eltökéltem magamban, hogy a legközelebbi velem szemközt jövő úri embert felkérem szekundánsnak.

— Jött is egy, de képzeld mi történt!

— Megállítom, bemutatom magamat, még a praedikatumomat is oda mondtam neki; az illető vonakodva nyujtá kezét és hebegé: én Horváth Mihály vagyok...

— Én, hogy jobban megnyerjem magamnak az intelligens kinézésű fiatal embert à la Pest,

rögtön per tu Miskának szólítottam, elmondtam neki az egész ügyet, de ő közben csak a hóna alatt levő könyveket szotongatta, mi nimbuszát előttem még inkább emelte, azt hittem, hogy legalább is polgári iskolai tanár; s mikor kiszáradt torokkal már-már vége felé voltam a történetnek, egyszerre azt mondja, hogy ő takarékpénztári szolga; épen most volt az adósokat meginteni, hogy fizessenek, neki sietnie kell, mert dél van és be kell zárnia a helyiséget.

— Azt hittem, hogy elsülyedek.

— Nyomorult, miért nem mondtad ezt előbb!

Azt vettem észre, hogy magam vagyok az utczán.

— A korcsmába siettem, mert igen elfogott az éhség, még ez a komisz gyomor is fellázadt ellenem, nem elég, hogy mindenki ellenem volt esküdve! Az asztalhoz ültem és öntudatlanul dobáltam magamba az ételt, meglehet, hogy legyet is nyeltem, mert igen sok okvetetlenkedett a tényérom körül.

— Egyszerre pár fiatal ember nyomul be; már most óvatosabb voltam, előbb megkérdeztem a korcsmárostól, hogy kik azok.

Midőn megtudtam, hogy a közeli pusztán gazdasági gyakornokok, azonnal teljes bizalommal fordultam hozzájuk. Elmondtam az egész ügyet, hogy így — hogy úgy megöklöm azt a sápadt tejfölös pofájú gazembert. . . Azok csak ámultak — bámultak . . . Végre megszólal az egyik: az az illető, kiről az úr beszél az én öcsém, s külömben is a ti belátástokra bízom (fordul barátjai felé) egy olyan úrnak párbaj-

segédje lenni, a ki a takarékpénztári szolgának per tu barátja!

— De kérem... kérem... én nem...

— Ne tagadja az úr, éppen az imént ablakunk alatt tárgyalta vele, s folyton *«tudod édes Miskámnak»* szólította, egyébként öcsém ötödik gymnazista és párbajozni nem hajlandó.

— Erre felkeltek és távoztak. Még ez a pech is!

Már majdnem deliriumba estem, mikor egyszerre belép az aljárásbíró, a ki nem házas s vállamra üt: No, mi baja Oszkár úr?...

Mi türés, mi tagadás benne, elmondtam neki mindent, a hogy történt.

— Figyelmeztetett, hogy nekem, mint törvényes embernek nem szabad párbajozni, s biztatott, hogy mindent el fog igazítani.

— El is igazította hál' Istennek! A gyerek el jött, tőlem szóval bocsánatot kérni, s azt mondta, hogy a kisasszonyok rágták a szájába, a mit nekeni ott a fánál mondott; bátyja pedig nyilatkozatot írt alá, hogy az a hiedelme, hogy én Horváth Mihály takarékpénztári szolgával per tu vagyok, téves information alapszik.

— Most széles körben beszélük, azt a sok pechet a mi velem történt. Én meg isszonyúan restellem a dolgot, azért már fölöttébb módon szeretnék elkövetkezni hozzátok, de meg azért is, mert a járásbíró még mindig nem békült meg és a börtönőr meg a takarítóné még folyton morognak.

Ezért vagyok elkeseredve!

— De most Isten veled, s a közelebbi viszontlátásig ölel őszinte barátod

Rákszó.

NB: «Az angyali Gizit csókoltatom.»

E levélre nem feleltem, mert Oszkár nem-sokára feljött hozzánk és még igen-igen sokat beszél a szűk látkörű pattonyaiakról, és megígérte, hogy nem lesz ezentúl gigerli és krá-keller.

FARSANG VÉGÉN.

I.

«Eljön az idő, midőn elhal a tavasz, az ősz : az élet és a gondolat!» ...

— Szóval meghalunk!... azt hiszem, evvel minden embertársunk számolt... ha nem számolt volna menjen el máskor hamvazó szerdán a templomba, ott majd hivatalosan tudatják vele, ha nekem félhivatalosan el nem hiszi!...

— Memento mori, memento mori: ... milyen borzadalmas értelme van ennek a két szónak!

Én azt hiszem, hogy az a sok farsangi mulatozó, tánczó, egy sem érezte át a maga teljes valóságában e két szónak értelmét, mert mire való a világ minden vonzó bűbája, minden pompája, mirevaló a vagyon, mire való a milliók, mire való a hűséges hitves — ha ezeket mind itt kell hagyni *visszavonhatlanul*; (mert a halált nem lehet *visszaszíjni*), mirevaló a karcsu lányka minden iparkodása tetszeni — ha neki is meg kell halnia, meg annak is, a kinek tetszeni iparkodott?!

Mirevaló?!... Hát semmire!...

Hölgyeim, uraim, teljes mértékben ne higgyenek el mindent soha, a mit állítok, de azt

merem mondani, hogy kár minden perczért, a mit e farsangban át nem mulattak, mert így is úgyis a halál lekaszálja önöket!...

De nem azért szólaltam fel e hasábokon, hogy tévtanaimat hirdessem, hanem, hogy beszámoljak az idej farsang eredményeiről, t i. hogy hol miképen ütött be!

— Elvezetem a szives olvasót Kálnay Sándor hites ügyvéd úr lakására; nem szándékozom a lakás és Kálnay úr tüzetes leírását adni, csak azt jegyzem meg, hogy Kálnay uram hatalmasan összeránczoló homlokán a bőrt, egy pillanattig maga elé bámult, s így szólt mellette ülő természetes oldalbordájához!

— Ilyenre csak zsidó képes!... az én lányomat, az én egyetlen lányomat meg meri kérni egy milliomos zsidó bankár! S nem általja azt is hozzá tenni, hogy *vallásából* nem fog kitérni! No ez már vakmerőség!...

— S ez az a nagy vakmerőség? — mondá Kálnayné.

— Már, hogyne volna az; hisz én buzgó hithű katolikus vagyok, s soha sem fogom megengedni, hogy lányom más vallásuhoz nőül menjen; pláne a polgári házasság, mit ez a zsidó megajánl, no ez meg éppen nem kell! Nem is hiszem, hogy lányom törvényesen megesküdtök tartaná magát, ha a házasság szentségét fel nem venné!... mondá az ingerült férj.

— *Szentség*, — viszonzá a feleség gúnyos arczczal, én nem tartom az olyan szövetséget szentségnek, a hol az eskü csak az egyik félre nézve kötelező és csak az egyik t. i. mi asszo-

nyok *bűnbödnék*, ha megszegjük a hűségi fogadalmat, minket megvetéssel sujtanak!

Úgy ám kedves barátom!... folytatá a «*fin de siecle*» asszony, míg önök férfiak akárhányszor megszeghetik a hűség «szent» fogadalmát azért nimbuszok nem csorbul egy cseppet sem!...

Kálnay Sándor urat *fin de siecle* felesége ezen szavai közelebbről érintvék, ezt tehát ő diplomatikusan ignorálta, s az eleresztett fonalat felvéve enyhébben kezdé:

— Ugyan hol ismerkedtetek meg evvel a zsidóval?

— Ugyan kérlek Sándor, hát nem láttad, hogy a bálokban mindig Angela körül forgolódott s nem láttad már akkor, hogy komoly szándéka van?!

— De biz' Isten nem láttam — szólt Kálnay.

— Ebből csak az látszik, hogy az alatt a kevés idő alatt is mit nekünk áldozol, máshol jár az eszed.

— Én részemről szeretném, ha Schlésinger és Angela egy pár lenne!... Legalább Angela fényben, pompában élhetne... a recepczió csak idő kérdése mikor szavazzák meg... *boldogságot* meg a mai világban úgy sem igen találhatni a házaséletben, legalább a jólét kárpótolni fogja szólt a feleség!

A férj hajthatatlan maradt!...

II.

— — Barty Imre miniszteri titkár úrnak van egy szép lánya, kit Margitnak hívnak. Mar-

git kisasszony híres volt arról a farsangon, hogy milyen gyönyörű toilettekben jelent volt meg a bálokon. — Bál-bál után, ruha-ruha után, számla számla után — ez volt a reaetió!

Barthy Imre titkár úr csak túrte-túrte, mert általában keveset volt szabad szólnia a themához; de már aztán őt is kihozta sodrából a sok fizetség. Mikor egyszer hivatalából hazatért, hogy a jól megérdemelt ebédhez üljön, ebéd helyett egy rimánkodó szabó mester várta őt báli-ruha kontóval.

— Jó napot kívánok Nagyságos Uram — mondja ő, jó napot Máté barátom, szolt Barty erőltetett mosolylyal, — no mi jót hozott?

— Hát biz' én számlát hoztam Nagyságos Uram! Ejnye, ejnye Máté barátom, hát megszököm tán én a maga számlája elől, hogy úgy sürget; igaz, a Pista fia kinevezése a számtiszti állásra már befejezett tény, ma vittem aláíratni a kinevezést a Kegyelmes Urhoz!

— Tehát biztosra vehetem édes Nagyságos Ur?

— A mint mondtam úgy van, Máté.

— Köszönöm, köszönöm, örök hálára kötelezett a Nagyságos Ur! — Isten áldja meg. A szabó távozni készül, de Barty előkelő kézmozdulattal zsebébe nyul, mire a szabó huzódózva mondja: az ráér majd máskor, Nagyságos Uram, no jól van Máté, akkor jöjjön máskor szolt Barty s az ebédlőben tartózkodó családjához indul.

— De most már vége legyen ám a sok bálolásnak, s költekezésnek, mert nem győzőm — asszonyok!

Még az egyszer elcsináltam a dolgot a szabóval, de alig hiszem, hogy ez többé sikerülni fog, mivel a Máté szabó fiát alig hiszem, hogy ki fogják nevezni.

Nem is lesz már tovább költekezés, mert holnap jön el leányunk kezét megkérni Palotay Dezső aljárásbíró. Úgy-e beleegyezel édes öregem — szólt hizelegve az asszony?

— Bele, bele csak számlákat ne hozzatok — inkább ebédet adjatok!

— Kati hozza a levest! — szólt a férjével bánni jól tudó feleség.

III.

Egy vidéki kisiparos fejét tenyerére támasztva könyököl az asztalon.

— Mit búsulsz apjukom? — kérde a nyomoruságban is jókedvű feleség.

— Hogyne búsulnék, mikor búsulok — mondá Szarka Mihály.

Minél jobban hangzik fülembé az a víg zaj az utczáról, meg az a lárma, a mit a farsangi mulatók csinálnak, annál szomorúbb vagyok. Most, hogy Juliskát is férjhez adtuk, segélyforrásunk egészen kiapadt, nincs egyebünk mint egy filokszerás szőlő és egy csomó adósság.

— Csak a mesterség menne legalább jobban! A kálozdi vásáron is annyi csizmadia volt, hogy Dunát lehetett volna velük rekeszteni, egy mérföldnyi területen nem láttam mást mint csizmadia sátort!

Vidám nevetés hallatszik kívülről, — piros pozsgás menyecske lép be férjével az ajtón, a menyecske egy ugrással az apja nyakán termett.

— Már megint búsulsz atyuskám az anyagi helyzeteden? Megmondtam már neked, hogy addig ne félj semmit, még engem látsz! Jó napokat akartam neked szerezni édes apjukom, s eljárógtam a farsangban lakodalmakat kifőzni, s a mit ott kerestem, elhoztuk neked édes öreg apjukom, itt van — s húsz forintot adott oda apjának.

Az öreg Szarka könyezett s meghatva ölelte át leányát s vejét.

IV.

Taba András földmives házánál vígan voltak farsang hétfőjén. Az öregek, kiknek mulatsága abból állott, hogy gyermekeikben gyönyörködtek a banya kemencze körüli padkákon üldögéltek.

Farsang alatt egybekelt fiatal férjek, menyecskék, legények, s pártában maradt lányokból állott a társaság. A legények tamburáztak, harmonikáztak, vígan járták a párok a csárdást.

— Csak mulassatok gyermekeim, mondá nekik a házi gazda.

— Könnyű az ő lányának mulatni, mondá Vajda Örzse a mellette ülőknek, mikor én tőlem csalták el Virág Bénit a férjét.

Taba András meghallotta a pártában maradt lány kifakadását, s mikor a tánczolók nagy része «bütözni» ment az udvarra így felelt Vajda Ö-

zsének: De' iszen, nem volt azt nehéz tőled elcsalni. Ha olyan volnál, mint köllöne, nem hagyott volna a faképnél; — — hanem megutált a lustaságodért, nagyon kiismert, kivált az aratás alatt, mikor *ketlőzője* voltál, — ott látta milyen rossz dolgos vagy! — — Mikor az árpát aratták nem tetszett úgy-e, hogy akkor már két óraker kellett felkelni; — így aztán persze megfordult és más után nézett!

— Hát a maga lánya talán külömb? — szólt Örzse! Igen, olyan piszkos, hogy ha falhoz dobna oda ragadna! kérdezze meg az aratók szakácsnéját, hogy nem kötötte e ki, hogy akár-melyik jöhet neki segíteni főzni, csak a Taba Róza nem, mert az nem képes egy becsületes tésztát sem gyúrni! — Azután kérdezzék meg Bédika Palit az is látta, hogy kacsintgatott Róza az uraság fiára — az ám, hát még ha azt tudná, mit mondott a javas asszony a mézárszékekben, hisz nyiltan beszélte, hogy megszerezték.

— Hát kend nem is pártol engem ennek a személynek ellenében? — szólt Taba Róza férjéhez sirva.

— De majd pártollak én mindjárt kézzelfoghatóan, szólt Virág Béni, s kezénél fogva kilódította a szobából a dühöngő leányt.

A «*hütőző*» párok bejöttek, — — a táncz újra megkezdődött — — az incidens nem zavarta meg a jó kedvet,

GIOVANNI SUCCI, A KOPLALÓ MŰVÉSZ

— Milyen jellemző korban élünk!

— Hajdan így szóltak: szeretem a nőt, szeretem a hazát, szeretem az életet.

— Manapság?

— Szeretem a kabátomat, botomat, kalapomat, czipómet.

Szeretem a crémet, a tortát, a sajtot. Szeretek későn felkelni.

Szeretem ezt, szeretem amaszt, szeretek mindent szeretem, hogy így volt, szeretem, hogy nem így volt.

— Tényleg, a teremtés második szava: «szerezzetek», el van csépelve, mint a zab s nevetéssé van téve egészen.

— *Succi* úr is megjárta nagyon. Eljött Budapestre koplalni, hogy szerezzon magának tejbe aprítani valót, eljött, hogy betanítsa a magyarországi dijnokokat és tanítókat művészetére, eljött, hogy kifigurázza őket, s megmutassa miként lehet százakat zsebre vágni koplalásból . . .

Eljött és pedig kiéhezetten Velenczéből, a hol előzőleg husz napi sikeres koplalást végzett.

Eljött és itt volt. Plakátok hirdették ittlétét a nagy mű-éhezdésznek. A lapok czikkezték

róla (az ujságírók szabadjegyet kaptak), hogy ennyit, meg annyit koplalt a világ életében, hogy mellette milyen friss, milyen mozgékony, minő nagy szellemi képességei vannak a koplalás tartama alatt is, hány érdem-jele, rendje s díszoklevele van, mind lúába, mind hiába, nem hittek neki, a teremtés második szava ismét előtérbe helyezkedett:

— Szeretem binni, hogy az a talián koplal?! Svindli az egész! — Etetik a doktorok!

Pedig Succi úr koplalt, a szegény, a szó legigazabb, s legnemesebb értelmében.

Én is ott voltam mellette, még pedig állandó szabad-jegygyel, s ellenőriztem, a szó legmegrögzöttebb értelmében!

— Megjegyzendő, hogy eleinte én is azok közé a «szeretem binni» emberek közé tartoztam de engem «bitem» még idejekorán meggyógyított.

*

— Egy harmadik realista megbukott a physikából, mert év közben nem tanult, s nem is tudott semmit!

— Ez nem valami ritka, s különös dolog!

— De mégis mily szeszélyes a véletlen!

— Ha az a bukott realista tudott volna felelni a vizsgán, s nem bukott volna meg, én talán sohasem ismertem volna meg azt az érdekes embert, a ki koplalásból él, s *Giovanni Succi* névre hallgat.

— Engem biztak meg, hogy szerezzek a fiu részére egy «einpaukert». Megis volt; a derék

úr nagyon örült a jó conditiónak, melyet számára szereztem, s mivel mellékes foglalkozásképen a hirlapírást is üzte (a hirdetésekot szedte össze), csupa hálából, bevétette igen csekély egyéniségemet a «Succi» ellenőrző bizottságba.

— Megvallom, nem voltam éppen nagyon büszke ez uj állásomra, oly annyira nem, hogy egy hétig fel sem mentem megnézni a *köpláló-művészt*, megelégedtem avval, hogy meg fogom nézni, mikor utolsó vacsoráját fogja elfogyasztani.

— Egy hosszú asztalnál ült Succi úr az ellenőrző-bizottsággal, nagyokat nyelt, s jókat ivott.

Arcszíne sem piros, sem halvány; nagyszemű fekete, középtermetű izgékony-mozgékony emberke, ezt láttam, s azt hittem *ez elég is róla!*

— Nagyon szeretem az *uborka salátát tejfellel!* mint regélik rólam, egyszer majálisról hazajövet megettem minden nélkül olyan nagy tányérral, a mely másnapra 8 személynek volt előkészítve. Történt és pedig igazán, hogy ebédre voltam hivatalos. A háziasszony, nagyon, de tulságos nagyon jó háziasszony volt. Azt tartotta tudniillik, hogy *«többet észszel mint erővel;»* többet a salátából, kevesebbet a pecsenyéből!

«Tessék; parancsoljon a salátából, hisz' tudom, hogy szereti, csak tessék, úgy mint otthon, itt van a pecsenye is.» Vettem a salátából sokat, mert sok volt; de a pecsenyéből nem mertem kivenni, mert kevés volt. Csak az boszantott, hogy mindig azt hangoztatta, hogy: *«úgy mint otthon»* pedig otthon a pecsenye több és a saláta kevesebb!

Itt tehát megfordított volt a dolog rendje; a sok uborka saláta evés rendszerint *megváltoztatja a dolgok rendjét*. Másnap beteg lettem s orvosságom a koplalás volt — meg is gyógyultam, mert hittem, hogy meg fogok gyógyulni. Félnapig koplalásom alatt eszembe jutott Succi, kit egy félnapig kollegámnak tarthattam. Olyan kollegiális érzelmek fogtak el egyszerre, hogy mennem kellett hozzá, hogy keblemre szoríthassam.

— Kollegám a közszemlére kiállított *műébezdész*, dühösen járkált fel és alá a teremben. Mint később megtudtam, valami cognac gyáros boszantotta őt fel, ki arczképét cognacos üvegjeire merte ragasztani. De megcsinálták végül a szerződést, s Succi úr megnyugodott.

A jelenlevő tolmácscsal bemutattattam magamat, s megmondottam neki, hogy ellenőrző bizottsági tag vagyok és hogy félnapig kollegája is voltam.

Succi úr látszólag örvendett. Kérdezte, hogy beszélek-e olasz, franczia, spanyol vagy angol nyelven, mert az esetben szívesen beszélget velem. A mellettem ülő tolmács útján megértettem vele, hogy én ugyan nem beszélem tökéletesen egyik nyelvet sem, de értek mindent, ha kézzel gesztikulálnak hozzá, azonban mamám jól beszél francziául, unokanővérem pedig angolul.

Succi úr elfintorította arczát, mert nála, mint később észleltem ebből állott a nevetés.

Igen csodálkozott, hogy eddig nem voltam ott egyszer sem, én elfoglaltságommal mentegőttem, s közben-közben, a hogy társalogtam

vele, jött egy pár szál kíváncsi, hogy megnézze azt az embert, a ki azért koplal, mert fizetik.

— Belép egy öreg dáma két leányával; Succi feláll, megigazítja frakkjának balmelli részén elhelyezett *mértékletességi nagy keresztet*, s üdvözlí őket olasz nyelven:

— Buon Giorno!

— Buon di — felelnek mindhárman!

Egy darabig szótlanul néznek egymásra, míg végre Succi megtöri a csendet:

— S'accomodi, ne la supplico!

— Grazie, mille grazie — mondják ők.

— Ha Ella fame?

— Ha Ella sete? — kérdi a matrona.

Succi elfordítja tőlük sovány nyakát, savanyuan mosolyog; jobb kezével lemondó gesztust csinál.

— Come sta Ella? — folytatja a mama tovább. Succi megint nem felel, maga elé bámul, majd felugrik, s idegesen járkál.

— Addio a rividerla, a három hölgy menni készül. Succi ismét nem felel, oda sem hederít a családos mama felé, s idegességében megiszik egy pohár szóda-vizet.

— El nem tudtam képzelni Succi idegességének okát.

— Ugyan kérem tanár úr, kérdem a tolmácsot, mit beszélhettek a hölgyek a taliánnak valami Elláról, hogy olyan kedvetlenné lett egyszerre.

— Ella — annyi, mint ön-kegyed mondá az olasz tolmács, de valószínűleg még egyebet is mondhattak, hogy Succi úr megharagudott.

— Valami «fame sete»-félét is mondtak neki.

— Mikor e két szót kiejtettem Succi úr vilámokat lövelt felém szemeiből, végig mért, s mormogott valamit, ki tudja milyen nyelven!

A tolmács felkaczagott, bizonyosan azt kérdezték tőle, hogy éhes-e vagy szomjas, eszébe hozták az evést!

— Végig néztem a tüzes olaszon, s elgondoltam, hogy milyen nagy kivétel, s talán egyedüli, ki a maga foglalkozásáról nem szeret beszélni.

— Pár perczig tartott még a fel és alá járkálás, s Succi úr lecsillapult.

Történt pedig mindez a koplalás nyolczadik napján s e naptól kezdve állandóan ott voltam a Succi-féle koplaló intézetben.

Az intézet a fővárosi vigadó első emeleti három éttermében volt berendezve; Az egyikben Succi hálószobája, hol a gáz egész éjjel világított, hogy mellette levő teremben éberem őrködő inspektiósok minden mozdulatát ellenőrizhessék. A harmadik terem a néző közönség számára szolgált, itt volt az iroda is, hol a napi jelentéseket készítették, s Succi levelezéseit intézték.

A koplalás tartama alatt Succi jól érezte magát; különösen kedélyhangulata volt élénk, igen sokat mozgott, járkált fel és alá; vas súlyokat emelt, s esténként eleztén 10 perczig utóbb 3 perczig lovagolt a Wulff-féle ezirkuszban, de a lovaglás, mint látszott nem kis megerőltetésébe került.

Az általa feltalált *Elixir*-ből, mely tápanyagot nem tartalmaz, bevett minden 4—5-ik napon

30—40 cseppet. Elixirje leginkább fájdalomcsillapítókat tartalmaz, van benne: chlorophorm, cocain, opium, haschisch stb. ezek főképen arra szolgálnak, hogy a koplalással járó fájdalmakat enyhítse. A koplalás 6-ik napjától kezdve naponkint ivott 100—120 gram keserűvizet, hogy gyomrát, s beleit állandóan mozgásba tartsa, nehogy azok elszokván a munkától, hűdött állapotba jussanak.

A mű-éhezdész állandóan felügyelet alatt állott, mindig volt 6—7 sőt 10—12 ellenőrzője is. Sokszor bizony meglátszott rajta, hogy terhére van az ellenőrzés, ilyenkor azután fájdalmasan emlegette az ön-választotta kenyér kereset hátrányait. A Korányi-féle klinika egy kiküldött orvososa meg a váladékokat vizsgálta folytonosan, hogy az esetleges étel-nyomokat kimutassa. De bizony nem volt eredménye a kutatásnak, de nem is lehetett, mert Succi a 30 napot becsülettel végig koplalta, s sulyából alig veszített naponta 100 grammot. — Mikor 30 napnak vége volt már alig várta a vacsorát, melyet a czirkusban fogyasztott el, s az első pohár pezsgőt: «Éljen Magyarország! éljen Budapest! szavakkal itta meg. Azt mondotta, hogy még soha sem volt ilyen éhes, pedig már koplalt 60 napig is, s sohasem volt olyan kevés jövedelme mint nálunk; *New-Yorkban 30.000 dollár Londonban 3000 font sterling volt jövedelme, de ez összeg legnagyobb részét a párizsi börzén és a monacoi kasinóban veszítette el. Általában mindenütt nagyobb rokonszenvvel fogadták eddig, mint nálunk; az angolok Shakespeare-szobrot adtak neki,*

mi ott egyike a legnagyobb kitüntetésnek; a török szultántól egy valóságos afrikai félszigetet kapott. Ő tehát feltétlen ura nemcsak egy engedelmes gyomornak, hanem egy félszigetnek is, melylyel csinálhat, a mit neki tetszik; mint Succi tréfásan megjegyezte: ő zsarnok azon a félszigeten ukázokat is küld oda gyakran, de nem tartja meg senki, mert *lakatlan sivatag az egész*.

Különösen a török szultánt emlegette örömmel, mert úgymond a szultán ő felsége becsüli benne a tudóst is nemcsak a jól tudó koplalót.

Succi tulajdonképen a milánói kereskedelmi társaság hivatalnoka volt, mely társaság kiküldötte őt Zanzibárba, hogy csere-üzletet kössön, s kereskedelmi fiókot állítson. Ez alkalommal irt egy nagyobb munkát, az «Afrikai kereskedelem»-ről, miért is a kairói Societe khedivole de Geographietől diszoklevelet kapott; s sok más tudós társaság kitüntette.

Ezen afrikai utjában látta, hogy a bennszülöttek járványos betegségek ellen egy növény nedvet használnak, melynek titkát elárulta neki egy szerecsen; ő is gyártott ilyet s «Succi Elixir» név alatt forgalomba hozta.

Ugyancsak Afrikában történt meg vele, mint elmondá, hogy egyszer íróasztala mellett ülve lelke így szólt hozzá alvás közben: «Te vagy az az ember, ki oly erős vagy, hogy lovakat s lovasokat le tudsz győzni, te vagy az, ki oly sokáig tudsz koplalni, te vagy az, kinek nevét a világ minden nyelvén fogják emlegetni.

Ez adta meg neki az impulsust a koplalásra.

Succi úr *spiritista* a négy dimensiókban, hiszi hogy a *lélek uralkodik a test felett*; hogy oly sokáig tud koplalni, annak magyarázatát egyedül *Elixirjében* találja.

Succi ezen koplalása, melyet Budapesten végzett, mint a nála levő hiteles bulletinekből kitűnik, immár az ötvenedik; s ha valóban abban a bizonyos *Succi Elixirben* volna az a *bűverő*, melylyel gyomrunkat. ezt a követelő lázadó zacskót el tudnánk hallgattatni, akkor igen nagy tudományos és praktikus köverkezménye s haszna volna ebből az emberiségnek.

Succi úr becsületes ember, nem szélbámos.

Koplalási tudománya alapulhat azon, hogy az ivóvizben is van bizonyos mennyiségű táplálék; alapulhat továbbá *akarat-erején*, vagyis akarat erejének igénybe vételével az u. n. *auto-suggestion*, mely abból áll, hogy bele beszél magának, hogy nem éhes.

Az éhezési állapotra vonatkozólag különben *Ranke János*, a nagy müncheni physiologus így nyilatkozik: «minthogy egy szervezet nem *tökéletesen azonos* valamely másik szervezettel, életműködései és a *testét képező anyagok viszonyainak* tekintetében, tehát az éhezési állapot is *mindzgyiknél különböző és mindegyikre nézve mennyilegesen különböző következményekkel bír.*» Majd tovább: «az állati és emberi szervezet az esetben, ha a *vizfölvétel* és ezzel — az ivóvizben tartalmazott szervesen sók miatt — a *sófölvétel nincs akadályozva*, az éhezést *oly hosszú ideig el-tűri*, úgy hogy egyedül a *tápbevitel hiánya* által

okozott *halál* többnyire csak a harmadik hét vége felé következik be».

Legyen a dolog bármiként is, az egy bizonyos, hogy Succinak bámulatos különös gyomra van. Mint, Vicario párisi egyetemi tanár által kiállított hiteles bizonyítvány mutatja, Succi 1886-ban deczemberben, mikor Párisban bőjtölt, 15 gramm *Opium tincturát* vett be egyszerre s reá semmi hatással nem volt.

Kedves olvasó, mi ezzel semmit sem törőd-jünk, hanem figurázzuk ki a *teremtés második* szavát, s szeressük a *pecsenyét*, az *uborka salátát*, s ne koplaljunk, ha nem kell.

Szeressük gyomrunkat!

A SZERETET ÜNNEPÉN.

Karácsony ünnepe volt. Magasztos ünnepet ült ismét az egész kereszténység. Bármerre néztünk, bárhova tekintettünk, sokkal vidámabb, örömtelt arcokkal találkoztunk, mint máskor; öröm, öröm mindenfelé... csak a természet komor, csak az idő hideg!

A gyermekek öröme: a karácsonyfa az asztalon van: a gondos szülők titokban felcizcomázták mindenféle csecsebecsével, hogy azoknak, kik mindenük, legnagyobb örömük, örömet szerezzenek.

Majd kigyulladnak a karácsonyfa gyertyái s fényük örömmel tölti el a gyermekeket; bámulnak, hol a szép karácsonyfára, hol az anyára, hol az apára, mindegyikük szívében a szeretet lángja ég.

Pár pillanat s minden csendes; az apa, anya, s gyermekek nyugalomra térnek.

Fájó, gyászos érzemény fogja el a jó szülőket, hisz volt nekik egy másik nagy gyermekük is, ki tavaly ilyenkor részt vett még kis testvérkéi örömében s ott volt még az aranyos, a csillogó karácsonyfa árnyékában... s most ott

fekszik künn a hideg, a nyirkos sírgödörben. Az anyának nincs nyugalma; ő nem állhatja meg, hogy fel ne keresse fiát s csendesen kioson a szobából.

A hold derengő világa jobban illik ahhoz a halvány, kisirt arczhoz, mint a csillogó karácsonyfa gyertyáinak fénye.

Megáll a sűrű fasorok között az anya.

Amott a dombon családi sirbolt... az anyai szív elszorul... sirni már alig tud... könnyei kiapadtnak a sok szenvedéstől... de mégis jól esik neki látni fia sirját, ha bár fájdalom árán is.

Bokor fedj a néma hantokat... lassan suttoznak, de nem árulják el a titkot, csak a siró, sivítő szél száll el fölöttük.

S megszólal az anya: óh fiam, óh kedves édes fiam, miért haltál meg, mielőtt karjaimba fontalak s bucsucsókot nyomtam homlokodra... miért vetted el élted, a mi nem volt a tiéd... hát ki volt az az Erna, miért nem szóltál, miért nem mondtad meg nekem, hogy ki az, óh miért, miért... az anyai fájdalom elnyomta a panasz hangját... s zokogott a néma éjben, ott, ott a fagyos hantok fölött.

Minden csöndes... a szél megállt... a természet közönyös... a csillagok órszemként bámulnak.

— Talán én vagyok az oka?... kiált föl az anya.

— Óh én nem, nem...! Ki meri azt mondani, hogy én...?.. hisz én voltam az anyja, én szerettem őt a legjobban e világon.

— De te vagy oka mindennek, édes jó anyám, miért tanítottál meg szeretni, — szólt a fiu szel-
leme.

— Ah, én . . . én, édes fiam, nem, én szeret-
telek, szerettelek téged nagyon . . . nagyon . . .
hisz . . . — s itt elakadt hangja s szive meg-
hasadt.

A szeretet ünnepén találták meg az anyát
fia sirján; s azok a rózsás arczu. mosolygó gyer-
mekek, kik úgy örültek az aranyos karácsony-
fának . . . a szeretet magasztos ünnepén lettek
árvák!

*

A mai, úgynevezett modern korban könnyen
végeznek az étellel . . . egy pillanatnyi örület
s a felhevült ifju könnyen kimondja magára a
szentenciát: *meg kell halnom!* Már hogy miért
kell, azt csak ő tudja.

Aladár is megjárta szegény. A Mangáék
házi-bálján kezdődött az egész. A társaság egyik
hölgytagja elhatározta, hogy megtréfálja a jó
Aladárt. Minden tudományát elővette ő nagy-
sága, hogy a szegéuy tapasztalatlan ifjut meg-
hódítsa. Felhasználta minden bűverejét, minden
báját, hogy a szegény fiu fejét összezavarja,
mert tetszik tudni, hízeleg a nők hiúságának, ha
valaki beléjük szerelmes.

Czélját el is érte. Aladárt eddig sohasem ta-
pasztalt érzemény fogta el, érzé, hogy lelke
azon a leányon cs'ing. Minden szavát készpénz-
nek tartotta, sőt az eddig szótlan, komoly ifju
nyelvét is megindította szive melege: elkezdett

ő is bókolni és vallani. Kereken kijelentette, hogy miután ők úgyis szeretik egymást, semmi sincs utjában annak, hogy egymáséi legyenek.

Erna őnagysága felkaczagott: — No jól van édes Aladár, majd erről beszélünk máskor!

Aladár lelke égett a vágytól a leányt birni s azt hitte szegény, hogy Erna szereti, pedig dehogy! Hiszen csak tréfáltak vele.

A legközelebbi alkalommal őnagysága kerülte Aladárt; másokkal társalgott. De akkor már az a bátortalan, modortalan, de immár szerelmes Aladár huzódzott közelébe; megkérdezte őnagyságát, hogy mi lesz?

Erna őnagyságát nagyon mulattatta a helyzet, ismét kaczagott: majd erről beszélünk máskor — volt ismét válasza.

De a szerelmes Aladár követelő lett: nem máskor, hanem most! — mondá szenvedélyesen.

Sokszor találkoztak még ezután. Őnagysága igen jól mulatott, Aladár meg sokat szenvedett, míg végre megkapta a kegyelemdöfést: megküldte neki Erna eljegyzési kártyáját.

Ekkor mondta ki Aladár magára a szentenziát: meg kell halnom!

Elment a szép leányhoz s megkérdezte, miért szeret mást, miért bolondította őt eddig.

A leány nem tudta, komoly legyen-e, vagy nem, mert Aladár igen komolyan szólt hozzá.

— Tudja kedves Aladár, én csak tréfáltam magával... én sohasem szerettem magát, hanem Imrét. Különben erről majd beszélünk máskor!

— Nem máskor, hanem most! — követelte Aladár.

— De kérem, mit akar velem? — hebegé az ijedt kisasszony — csak tréfa volt az egész.

— Tréfa? — szólt fennhangon Aladár. — Hát ön azt hiszi, hogy a férfi játékszer? . . . hogy azt úgy lehet forgatni, a hogy önnek tetszik? Hát én megmutatom, hogy nem lesz másé, mint az enyéin!

— No hát lássuk, hogyan? — szólt foghegyről Erna?

— Így ni! — s evvel a szelid, bátortalan, modortalan, reménytelen szerelmes Aladár elővette a revolvert.

— Segítség, gyilkos! — kiáltott fel Erna s szaladt az ajtó felé. Aladár utánna lőtt, a lány elesett s elájult. Azt hitte, hogy eltalálta s a második golyót szívébe röpitette s vége volt a tréfának.

*

S az a szegény anya, kinek homloka hült, teste merev, fia szerelméről mit sem tudott, meghalt a tréféért a szeretet magasztos ünnepén, mert szerelett!

Anyák, tanítsátok meg fiaitokat, *bogyan, hol s mikor kell szeretni!* . . . mert azt egyik sem tudja.

KÉT LEVÉL.

Aranka öngyilkossága, az én kis ideálista hölgyismerősöm, nem kíváncsiságból ugyan, *de mégis* szerette volna tudni, hogy a komoly öngyilkosjelölteknek minő lehet a kedélyállapotuk közvetlen a tett előtt.

Sokszor monda, legfőbb vágya volna egy olyan öngyilkosjelölttel beszélni, ki a vele való találkozás után egy félórára meglövi magát.

«Ideálja olyan férfit, a ki képes egy hölgyért meghalni!»

Nem voltam azon szerencsés, illetőleg szerencsétlen helyzetben, hogy Aranka öngyilkosságának rögtön példával szolgálhattam volna; mindazonáltal kilátásba helyeztem — mint egy miniszter — hogy oda fogok hatni, miszerint öngyilkossága a komoly öngyilkosjelöltek utolsó napi kedélyhangulatát lehetőleg közelebbről tanulmányozhassa.

Nem szoktam soha komoly dolgokkal tréfát űzni, de ez alkalommal kénytelen voltam egy szerencsétlen barátomnak bucsulevelét, a kis Aranka kíváncsiságának kielégítésére felhasználni.

No, de várj csak! — gondolám. — Irtam egy másik levelet is és elvittem Arankának, ugyan meg fogja-e ismerni, melyik az igazi?

— Aranka nagysám, itt van két levél; mindkettő öngyilkosjelölt kedélyállapotát tárja ön elé; az egyik megölte magát, a másik nem.

— Óh, ön igazán előzékeny kedves ember, adja ide, hadd olvassom őket.

I.

K 189 . . nov. 31.

Kedves jó Barátom!

Tudom, nem lep meg levelem, el lehetnél készülve bucsuzásonra. Hiszen te voltál a tanum ama rettenetes napon, midőn a fekete golyót kihuztam; te törülted le homlokomról a veritéket s te vágtdál végig a nyomorult arczán vessződdel, midőn veszteségem fölött felkaczagott. Te még akkor nem tudtad, hogy én mit vesztettem a koczkán, te még nem tudtad, hogy azon játék amerikai párbaj volt... Egy évre egyeztünk, az év leforgott s nekem meg kell halnom!

Áldjon meg az ég Istene!... Jobban, sokkal jobban, mint a hogy engem megvert... Vigasztald meg Irént! Hiszen téged jobban szeretett, mint engem: szeressétek egymást s gondoljatok reám!... Imádkozzatok értem, ne ítéljete el, a miért így halok meg!...

Midőn levelem olvasod, már talán eldördült a végzetes lövés, s a temetőben egykedvűen ássák

gödrömet a sírásók; talán, ha tudnák életem történetét nem lennének olyan egykedvűek!...

Az óra ütött!... Mennem kell!... Szerettem volna még élni; most érzem a halál nehéz órájában, hogy mi az élet: most érzem, most, mikor már egy óra múlva talán utolsót vonaglik testem s vége... borzasztó vége lesz az üldözött életnek...

Fiatal vagyok, az élet vonz oly kimondhatatlanul, de hát Isten így végezte... Fejet kell hajtanom szent akarata előtt!... Ő tudja... talán jobb lesz úgy... talán jobb lesz a sírnak, a hideg néma sírnak ölében kinyugodni a test s a lélek szenvedéseit!

Homlokomat hideg veríték lepi minduntalan, nem győzöm törülgetni, szívem elszorul, s keblem halhatóan dobog... Oh élet!... miért ismertelek meg?... ha ily hamar el kell szakadnom tőled... Miért mutattad meg a boldogság serlegét, ha megízlelni nem engedted?...

Hat éves koromig boldog voltam, akkor ért a legelső csapás; szegény jó anyám megőrült, s elszakítottak kebléről és elvitték messze-messze oda, hol a tébolyodottak élve vannak eltemetve. Egész sorozata jön ezután a csapásoknak, s egyik napom keserűbb volt, mint a másik; oh de mindent elmondani nincs erőm... Gondolataim össze zavarodnak, szívemet görcsös fájdalom szorítja össze, s nem tudok egy betűt sem írni, ha vissza gondolok az örökös fájdalomtól, az örökös szenvedéstől sötét, fekete gyászba borult multamra. Oh Isten! Ennyi kínt, ennyi fájdalmat egy léleknek végig szenvedni sok, oly

annyira sok, hogy a legerősebb léleknek is össze kell alatta roskadni!...

Ha az ablakon kitekintek az ólom-szürke felhőkkel borított ég boltra, vagy hóval takart földre, szemeim elhomályosulnak az előtörő könnyektől; leborulok asztalomra és sírok, keservesen sírok; keblem megkönnyebbül s újra folytathatom panaszaim leírását, melyet ha mind le akarnék írni, a föld minden papírja is kevés volna... Isten veled világ!... Isten veled élet, óh bár még ne kellenne búcsuznom, tőled!...

De már vége... vége... vége...!... Óh ha éreznéd, ha látnád szenvedésemnek csak egy század részét is, jó szived mindjárt meg-hasadna!..

Szeressétek egymást!... Isten veletek! Gondoljatok arra, ki szívében képetekkel hal meg...

Viszontlátásra... amott túl, hol nincs irigység... hol nincs viszály... hol mindenki egyenlő boldog. Isten veletek!...

— A kis lányka könnyezett, s hirtelen a másik levél olvasásához fogott...

II.

B... 189... márcz. 17.

Kedves Barátom!

— Óh mily szörnyű való, meg kell halnom! A hóhér sors már egy év előtt pálczát tört s a határidő már-már közelg; de nincs erőm, nincs bátorságom elsűtni ezt a revolvert, mely már napok óta előttem hever; ha látom csak össze-rezzenek; ha megfogom hideg csövét, szinte

érezem a halál dermesztő jéghidegségét végig-
czikkázni hátgerinczemen... Óh Istenem! soha
sem hittem volna, hogy ily gyáva vagyok, s
hogy oly nehezen tudom itt hagyni ezt a vilá-
got, melyen számomra csak boldogtalanság ter-
mett, semmi egyéb!

El akarok tőled búcsúzni jó barát, ki látha-
tod azt a boldogtalan lényt, a kiért meg kell
hálnom; de nem tudok, két alak folytonosan
szemem előtt lebeg, s nem engedi tollamat úgy
mozgatni a mint akarom... s e két alak a *halál*
és *Margit*... Ezek üldöznek, ezek gyötörnek
éjjel-nappal... Egyszer a kaszás csontvázat lá-
tom a mint felém int, fogait csikorgatva; Jer,
jer már várlak ám!

Másszor meg őt látom: szőke fürtei vállai-
ról oly igézően hullámszanak le, s azok a szép
fekete szemek oly megtörtek, mint a nap sugara,
mikor eléje felhő kerül... Óh iszonyu lelkigyöt-
relmeket állok ki! Sehol sem lelem nyugtomat,
semmit sem veszek észre, a mi körülöttem tör-
ténik; folyton csak azt a két alakot látom!...
De van mégis egy hely, a hol oly nyomasztó,
kábfító hatást érzek, van hely, a hol kisirhatom
véghetetlen bánatomnak egy cseppjét: a *temető*
az én jövőendő lakhelyem. Óh mily kábítólag
hat rám ott az a mindenben honoló csend, s az
az alvó nyugalom... s az, hogy oda lenn már
nem fáj semmi... Meg-meg állok a sírok előtt, el-
olvasoma föliratokat s megsiratom mindeniket...

Mily jó is ott, a hol minden fűszálat, min-
den ágacskát a szeretet és kegyelet szellője len-
get; ott járok-kelek egész nap, s keresem he-

lyemet, egy olyan helyet, hol halva is közelebb legyek ahhoz a szerencsétlen lányhoz, ki úgy megcsalt, s kiért meg kellett halnom! Bocsáss meg jó barát, hogy oly sokáig untatlak, de engedd, hogy elmondja a haldokló kínjait, hisz te voltál az életben is az a ki meghallgattál. Áldjon meg érte az Isten, hogy mindig oly jó barát voltál, hogy úgy szeretted engem az érdemtelen, ki oly sokszor visszaéltem a te barátságoddal, ki oly sokszor megszorítottam azt a te jó szivedet. Isten veled jó barát, Isten veled.. S most hallgasd meg végrendeletem: Szeresse Béla Margitot, a szerencsétlen bukott teremtést, miként én végleglegesen szerettem; én megbocsátok nekik. Ne tegyenek értem szemrehányást egymásnak soha, mert oka mindennek én vagyok... halálom okát vigyék a sírba!...

Most pedig Isten veled élet, Isten veled... pár percz mulva e kéz, mely e vonásokat papírra veté már merev, pár percz mulva e szív, mely úgy szeretett, megszűnik dobogni,.. Óh élet, élet csak ne ismertelek volna meg, nem volna oly nehéz tőled megválnom... Óh Istenem Istenem... most a nap lemenőben van, bár ne virradna rám... de nincs erőm,.. izmaim nem engedelmeskednek, többször felemelem megváltómat, de ismét leteszem; csapongó phantaziám elémbé állítja Margitot, s nem tudok, nem tudok tőle megválni... majd ismét látom azt a hívogató kaszás csontvázat, s összerendeznek...

De félre gyávaság!... Miért is félek én annyira a haláltól, miért is fogja el bensőmet

borzadály, miért költ bennem rémületet ez alak meglátása, mikor a hely hova vinni akar: a sír, a hol nem fáj a szív, nincs bánat, nincs szeretet; nincs gyötrellem, nincs boldogság, nincs boldogtalanság... Óh hisz ez üdvöm hona!... Isten veled, ne felejtsd el a te *Károlyodat*.

*

Nos tudja már: milyen kedély állapota van az öngyilkos jelöltnek?

— Ő nagysága sokáig nem tudott szólni; a levelek mélyen meghatották; szép, kedves kis arczán a könnyek sűrű cseppekben folytak alá...

Úgy-e a Károly, ez a másik lőtte meg magát; eleinte fél nagyon szegény, de végre is belenyugszik; úgy látszik nagyon megcsalta az a rossz Margit; Károly nagyon határozott lehetett.

— Az elsőnek kevés oka van az amerikai párbajra, mondja csak, hogy is volt az tulajdonképen, hisz az első levélben maga is szerepel?

— Hja, kérem az mély, rám nézve is keserű titok. De hát Aranka nagysám azt hiszi, hogy Károly lőtte meg magát?...

— Igen azt hiszem, hisz az első csak szerelmes volt, Károlyt pedig megcsalták, — mondá a még mindig könnyező lányka...

— Éppen megfordítva van; az első levél egy szerencsétlen idealista barátomtól való, ki csakugyan kivégezte magát; nemcsak azért, mert szerelmes volt, hanem, mert egyébként is meghasonlott mindennel és mindenklvel.

— A második levelet az őn számára irtam, hogy jobban megismerhesse az öngyilkos jelöltek kedélyállapotát...

— Hát a második nem igaz? akkor hát minek kinzott, minek gyötört vele, minek hagyott még sirni is?...

Úgy-e?!... Hát ki akarta tudni az öngyilkos jelöltek kedélyállapotát? kérdém.

— Én, mondá Aranka duzzogva.

— Miért volt olyan kíváncsi? mondom én.

— Menjen, *goromba*... mondja ő.

TARTALOM.

	Lap
1. A «Szerelem és Szenvedés» kesztyűsboltban	5
2. A kénytelen humanizmus	10
3. Egy salon-kóklér bűnhődése	18
4. Nehéz az élet	26
5. A francia kisasszony	31
6. Oszkár pechjei	37
7. Farsang végén	52
8. Giovanni Succi, a kopláló művész	59
9. A szeretet ünnepén	69
10. Két levél	74

**MTA
KIK**

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.